

El món rar de Mermel

Propostes didàctiques per abordar les diversitats i dissidències en Infantil i Primària.

Il·lustracions d'Ana Moyano Cano
Belaján de la Rosa Rodríguez • Mercedes Sánchez Sáinz
• Melani Penna Tosso

Títol original: *El mundo raro de Mermel. Propuestas didácticas para abordar las diversidades y disidencias en Infantil y Primaria.*

© 2020, del text: Rochi (Mercedes Sánchez Sáinz), Polvorilla (Melani Penna Tosso), Bol (Belén de la Rosa Rodríguez).

© 2020, de les il·lustracions: Ana Moyano Cano.

© 2020, d'aquesta edició: Federación de Enseñanza de CCOO.

Primera edició: maig de 2020.

Disseny i maquetació: Ana Moyano Cano

Traducció: Toni Montes Barbarroja

Impressió i enquadernació: Eujoa Artes Gráficas.

Imprès en Espanya.

ISBN: 978-84-09-17595-6

Dipòsit legal: M-13565-2020

No es permet la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva transmissió en qualsevol forma o per qualsevol mitjà, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright. La infracció dels drets esmentats pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual.

El món rar de Mermel.

Amb aquest títol, intentem donar espai a un material pensat per a les etapes d'Educació Infantil i Primària. El nostre principal objectiu és el de ressaltar les diferències de cada persona com una realitat que promou una manera de sentir-nos i viure'ns en funció del que pugui retornar-nos el medi en què ens movem, contemplant sempre les diversitats com a riquesa col·lectiva, en positiu, una manera de ser diversa en un món també divers.

La diversitat en sentit ampli està totalment relacionada amb les sexualitats, els gèneres, els cossos, les ideologies, les llibertats individuals, aspectes canviants en funció de la societat o la cultura en la què ens desenvolupem.

En les etapes primerenques de la vida no hi ha encara prejudicis tancats, discriminació formada ni una idea preconcebuda del que és bo o dolent, sa o insà, en paràmetres estrictament culturals. En aquestes etapes es viu, sent i aprèn des de l'experiència. Per aquest motiu, com a educadores i docents, ens sembla important dotar d'estratègies i eines al nostre alumnat perquè no visquin les seves diferències en negatiu, per empoderar-se en el que són com un element d'enriquiment i una major capacitat de viure en llibertat, des de la plenitud del sentiment positiu. És molt important que interioritzin que cada persona és única, valuosa i que la diversitat individual és enriquidora i no limitant.

Hem intentat abordar qüestions de gènere, identitats, rols, violències, diferències, cossos, cultures i ètnies variades, formes de fer i de ser al món, capacitats, prevenció de la violència i de situacions d'assetjament entre iguals i l'abús de menors.

Donar possibilitat a nenes, nens i nens de conèixer altres realitats suposa oferir-los la possibilitat de ser persones adultes més felices, més lliures, més plenes. Esperem que aquest material doti de recursos al professorat, que ha d'afrontar cada dia l'àrdua tasca d'educar a altres persones, de viure en millors condicions, de ser millors professionals, perquè el poder transformador de l'educació és el què contribueix a un món millor.

Les activitats aquí proposades no deixen de ser un exemple de com abordar totes aquestes qüestions des d'un punt de vista interseccional. Incorporarem a més elements sobre el desenvolupament sostenible, l'ecologia, les cures, la crítica al consum o al propi sistema capitalista o el desenvolupament d'actituds de respecte, sempre des de la prevenció.

Tot i l'esforç realitzat, hem hagut de esbiaixar les activitats en propostes de treball diferenciades per tal de donar-los més intel·ligibilitat i fer assequible el seu desenvolupament. Aquest material pot abordar tant de forma global, ordenat per propostes de treball, o per parts, que poden facilitar la seva aplicació en relació amb la programació d'aula.

Animem als què desitgin implementar-los a fer-ho amb la llibertat de modificar el que considerin i enriquir les propostes amb les seves pròpies aportacions. Pretenem que aquest material sigui viu, canviant, que evolucioni i es transformi segons els contextos en què s'apliqui.

Si tens interès en augmentar els teus coneixements o conèixer més sobre el suport teòric, pots consultar el llibre de les autores (*Somos como somos: Deconstruyendo y transformando la escuela*. Editorial Catarata).

Com funciona el material.

El material que tens a les mans s'articula en 14 propostes didàctiques que giren al voltant de tres grans blocs de continguts: (diversitats, sexisme i cures). Cadascun d'ells pot treballar-se de manera independent i, fins i tot, es pot optar per una proposta de treball única o diverses, escollides en funció de les necessitats docents. No obstant això, si es pretenen treballar totes les unitats, l'ordre que es podria seguir és el que proposem a continuació, ja que implica conèixer a Mermel des del principi, en el qual comença la seva història, fins al final, en què decideix quina serà la seva família¹.

Bloc 1. Com som?

La diversitat com a enriquiment col·lectiu.

En aquest bloc es pretén entendre la diversitat com un motiu d'enriquiment i no pas de discriminació. S'abordaran diferents diversitats al llarg de sis propostes de treball: corporals, sexe-genèriques, familiars, culturals, funcionals i materials.

Proposta didàctica 1: Colors, mides i formes.

Cossos, ètnies, sexualitats i gèneres. *Mermel*.

Proposta didàctica 2: Som poble.

Cultures, orígens. *El meu poble, el nostre poble*.

Proposta didàctica 3: Funcionem diferent, què bé!

Diversitats funcionals. *Supercolla*.

Proposta didàctica 4: El què tinc no és el què valc.

Diversitats materials. *Bescanviant*.

Proposta didàctica 13: Amors.

Sexualitats i afectes. *Els dits dels peus*.

Proposta didàctica 14: Som família.

Famílies. *Un conte rar i mullat*.

Bloc 2. No em vull perdre la meitat de les coses!

Absència de sexisme en els rols i el desenvolupament personal.

En aquest bloc es tractaran qüestions vinculades amb l'absència de sexisme en el desenvolupament individual. Al llarg de tres propostes, s'abordaran els següents aspectes: jocs i joguines, professions i formes de vestir, tot això tenint present els rols diferenciats i prenent la seva deconstrucció.

Proposta didàctica 5: Què em pose?

Formes de vestir sense relacionar-les amb el gènere.

Proposta didàctica 6: En el pati.

Professions no sexistes.

Proposta didàctica 7: Només anem a jugar.

Jocs i joguines sense tenir en compte els rols de gènere binari.

Bloc 3. Anem a cuidar-nos.

Les cures.

En aquest bloc es pretén oferir idees sobre la importància de la cura, començant pel propi cos, al llarg de cinc propostes de treball vinculades amb la cura, el coneixement de si mateixa, l'assetjament entre iguals i l'abús sexual.

Proposta didàctica 8: Ens mirem.

Característiques dels cossos. *Endevina, endevinalla*.

Proposta didàctica 9: Ens cuidem.

La importància de les cures. *Cuidar cuidant-nos*.

Proposta didàctica 10: Mira'm, respecta'm.

Treballant els límits. *Conte el que no m'agrada que em facin*.

Proposta didàctica 11: No és No. Quina lletra no has entès, la "N" o la "O"?

L'abús sexual. *Cargol de mar*.

Proposta didàctica 12: Stop.

Assetjament entre iguals. *El rap del Xas*.

En cadascuna de les propostes didàctiques hem seguit la mateixa estructura:

Llegim, pensem, parlem.

Sobre la base d'un centre d'interès, en cada proposta didàctica pretenem contribuir al desenvolupament intel·lectual de l'alumnat per mitjà de preguntes que afavoreixin diverses competències que els facin pensar. El conte, endevinalla, refrany, etc., estarà sempre a l'anvers, i al revers es plantegen les activitats per a treballar a classe a manera d'orientacions per al professorat.

Creatipintem.

En el desenvolupament evolutiu infantil resulten fonamentals el dibuix i les elaboracions manuals i artístiques com a tècniques que milloren la motricitat fina i gruixuda, els processos perceptius i la creativitat. Per això, i amb ajuda de les il·lustracions, entenem que aquest tipus d'activitats són una font de motivació per aconseguir diversos aprenentatges. La tasca a desenvolupar en les unitats serà diferent en cada cas: en unes caldrà pintar, en unes altres puntejar, en unes altres fer collages... per finalment retallar per la forma assenyalada i desenvolupar activitats. Podràs veure que a l'acabar el material hi ha un poble (pàgina 21) que s'anirà construint amb les aportacions individuals de cada estudiant en les unitats que així ho requereixin. Seria oportú, a l'acabar el material, que l'alumnat pogués penjar el seu propi poble a les parets de l'aula o dels passadissos com a exposició de tota la feina feta, visibilitzant la diversitat com un factor d'enriquiment.

Anem a jugar.

Es plantejaran activitats diferents de manera lúdica en cada unitat de treball atenent als continguts.

Per a fer en família.

Per educar sobre aquests temes és necessària una implicació i coordinació total amb les famílies. Això també suposa ajudar al seu desenvolupament social i afectiu, afavorint, d'aquesta manera, un aprenentatge ecològic centrat en els seus dos àmbits de desenvolupament fonamentals: la família i l'escola. Aquesta fitxa s'haurà de retallar pels punts i portar-se a casa per realitzar l'activitat proposada amb la família o les persones amb les quals es conviski. A l'anvers apareix la fitxa que s'ha d'omplir i al revers orientacions per al seu desenvolupament. En el transcurs del temps estipulat per cada docent, s'haurà de portar la fitxa completada i es posarà en comú a l'aula. Es podrà fer un quadern, un llibre viatger o un pòster final amb totes les fitxes de l'alumnat i les seves famílies, sempre donant-los l'espai i la importància a cadascuna d'elles. Proposem la necessitat de col·laboració entre escola i família amb l'objectiu comú del bon desenvolupament educatiu.

En definitiva, estem oferint un material d'aplicació eminentment pràctica i amb dues finalitats: l'atenció a les característiques (corporals, culturals, sexe-genèriques, funcionals, familiars, afectives...) de manera interseccional, i l'educació sexual integral en Educació Infantil i educació Primària d'una manera no exclouent i basada en l'equitat.

No obstant això, cal que el professorat i professionals de l'educació (educadores socials, PT, AL, orientació educativa...) que tinguin a les seves mans aquesta obra i que decideixin posar-la en pràctica, analitzin primer la seva forma de ser, els seus prejudicis en relació amb aquests temes, com han viscut l'educació sexual i la sexualitat, i com perceben les diferències individuals. Perquè és difícil pretendre el canvi d'altres persones si no analitzem les nostres idees, les nostres fòbies, els nostres rebuigs, les nostres possibilitats i les nostres limitacions. En definitiva, no podem pretendre el canvi de les altres persones sense una anàlisi i un canvi personal. Entenem aquest material com una oportunitat pedagògica d'aprenentatge comú entre professorat, alumnat i famílies.

Esperem que aquest manual de treball porti alguna cosa en la lluita per l'equitat, contribuint a la construcció d'una societat més justa i a una educació de qualitat no basada en la interiorització i discriminació de les nostres diferències.

1. Es recomana que la impressió en paper es realitzi en format DIN A3 per ambdues cares, a fi de seguir una línia lògica de treball, tant amb l'alumnat com amb les famílies.

Normativa educativa.

Aquest material es basa en les prescripcions de la normativa legal vigent. No és un capritx ni una proposta aliena al que s'estableix a nivell educatiu. Per això, al·ludim a les lleis i reials decrets vigents a nivell estatal. No obstant això, cada comunitat autònoma té decrets que els són propis i que animem a consultar per a poder-los enllaçar amb aquesta proposta. No es tracta d'activitats aïllades sustentades en apetències individuals, sinó en la legislació, reials decrets i decrets vigents d'aplicació obligada en els centres².

Llei orgànica 2/2006 de 3 de maig d'Educació (LOE)

«Entre les finalitats de l'educació es ressalta el ple desenvolupament de la personalitat i de les capacitats afectives de l'alumnat, la formació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals i de la igualtat efectiva d'oportunitats entre homes i dones, el reconeixement de la diversitat afectiva, sexual, així com la valoració crítica de les desigualtats que permeti superar els comportaments sexistes». (Preàmbul)

«La transmissió i posada en pràctica de valors que afavoreixin la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajudin a superar qualsevol tipus de discriminació». (Principi C)

«L'educació en el respecte dels drets i llibertats fonamentals, en la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i en la igualtat de tracte o no discriminació de les persones amb discapacitat». (Fi B)

Llei orgànica 8/2013 de 9 de desembre per a la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE)

«Aquelles conductes que atemptin contra la dignitat personal d'altres membres de la comunitat educativa, que tinguin com a conseqüència una discriminació o assetjament basat en el gènere, orientació o identitat sexual, o un origen racial, ètnic, religiós, de creences o de discapacitat, o que es realitzin contra l'alumnat més vulnerable per les seves característiques personals, socials o educatives, tindran la qualificació de falta molt greu». (Article 124)

2. Aquest epígraf i el següent podran variar en funció de la normativa educativa. A tal fi es farien les incorporacions necessàries per ajustar-ho a l'aprovació, variació o canvis normatius, màximament tenint en compte l'aprovació imminent de la LOMLOE.

Objectius generals d'educació infantil que es treballen en totes les propostes didàctiques. (RD 1630/2006)

A. Conèixer el seu propi cos i el dels altres, les seves possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.

B. Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.

C. Adquirir progressivament autonomia en les seves activitats habituals.

D. Desenvolupar les seves capacitats afectives.

E. Relacionar-se amb els altres i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en la resolució pacífica de conflictes.

F. Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges i formes d'expressió.

G. Iniciar-se en les habilitats logicomatemàtiques, en la lectoescriptura i en el moviment, el gest i el ritme.

Objectius generals d'Educació Primària que es treballen en totes les propostes didàctiques. (RD 126/2014)

A. Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb elles, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

B. Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permetin desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials amb què es relacionen.

C. Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no discriminació de persones amb discapacitat.

E. Conèixer i utilitzar de manera apropiada la llengua de la Comunitat Autònoma i desenvolupar hàbits de lectura.

F. Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques, i iniciar-se en la construcció de propostes visuals i audiovisuals.

G. Valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física i l'esport com a mitjans per afavorir el desenvolupament personal i social.

H. Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.

Competències que es promouen i objectius generals en «El món rar de Mermel».

Comunicació lingüística

El desenvolupament del material implica conèixer, comprendre, valorar i expressar missatges orals i escrits, com ara contes, narracions i activitats diverses.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

Algunes de les activitats proposades impliquen reconèixer i resoldre problemes, des de diferents àmbits i situacions, interpretant i comunicant els diferents punts de vista, tenint molt present el coneixement de l'entorn natural i social.

Competència digital

El material editat en diferents formats suposa la recerca, selecció, comprensió, anàlisi, síntesi, valoració, processament i comunicació d'informació en diferents llenguatges i suports digitals, des d'una actitud oberta de recerca, contrast i intercanvi d'informació.

Aprendre a aprendre

Es troba relacionat amb qüestions sobre el coneixement d'un mateix, les seves dificultats i possibilitats, amb les aptituds relacionades amb l'esforç, interès i desig pel saber. Persegueix l'articulació d'una estratègia de treball personal basada en la posada en marxa de plans d'acció eficaços.

Competències socials i cíviques

El treball a realitzar suposa la comprensió i valoració crítica d'un mateix i de les altres persones, la recerca de la identitat personal i comunitària, que porti a una conducta responsable, equilibrada, solidària i democràtica, des del coneixement de l'entorn personal i social, els seus valors, drets, necessitats i sentiments personals.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

Implica el desenvolupament en el coneixement de la persona des de la confiança i valoració positiva de les pròpies característiques per poder consolidar i construir valors nous basats en el respecte, coneixement i estima d'altres persones i de l'entorn, promovent el desenvolupament de projectes personals i col·lectius.

Consciència i expressions culturals

El desenvolupament del material implica comprendre i valorar els costums, formes de vida, sentiments i coneixements que formen el patrimoni d'una època o grup social, així com poder transmetre, conformar i expressar de manera personal o col·lectiva amb diferents llenguatges la seva pròpia cultura, innovant i promovent la transformació.

Objectius generals del material

- Afavorir el desenvolupament integral de l'alumnat, des de la confiança i la valoració de les diversitats com un factor propi i d'enriquiment individual i col·lectiu.
- Atendre totes les diversitats presents a l'aula, tant les visibles com les invisibles.
- Prevenir el rebuig a les diferències (sexuals, funcionals, afectives, gènèriques, culturals, materials...).
- Prevenir el sexisme des de les primeres edats.
- Fomentar el desenvolupament de la infància sense tenir el gènere com a llosa que impedeix el moviment en llibertat.
- Cuidar-se i cuidar del seu entorn i de les persones properes.
- Prevenir l'assetjament entre iguals.
- Educar en la sexualitat des d'una perspectiva àmplia.
- Oferir possibilitats d'acció equitatives, no només igualitàries.

Objectius generals a assolir per l'alumnat

- Entendre la diversitat humana i assumir-la com un motiu d'enriquiment i no de discriminació.
- Comprendre que existeixen variats tipus de persones, amb diferents cossos, cultures, capacitats, ètnies, orientacions sexuals, identitats de gènere, classes socials...
- Entendre que totes les persones han de tenir igualtat de drets i d'oportunitats.
- Qüestionar el concepte de normalitat, començant per la valoració i el reconeixement de les seves pròpies particularitats, i entenent que ningú s'ajusta a uns canons únics.
- Comprendre que el fet que hi hagi «coses de nois i de noies» implica perdre la meitat de les coses.
- Cuidar-se i cuidar del seu entorn, dels seus iguals i de les persones properes.

Objectius generals.

OBJECTIUS GENERALS A ACONSEGUIR PER L'ALUMNAT AL LLARG DE LES PROPOSTES DE TREBALL.

BLOC 1: COM SOM?

- ↘ Entendre la diversitat i les diferències com a trets inherents de la pròpia vida i aspectes que contribueixen a la millora individual i social.
- ↘ Comprendre's com a part de la diversitat.
- ↘ Percebre que hi ha diferències que porten a opressions i privilegis, procurant evitar les opressions d'altres persones.

Proposta didàctica 1: Colors, mides i formes.

- ↘ Comprendre que existeixen diversitats corporals (color de pell, mides, formes...).
- ↘ Conèixer les peculiaritats dels diferents cossos.
- ↘ Entendre les diversitats sexo-genèriques més enllà del binarisme home/dona.
- ↘ Interioritzar que el fet de tenir un cos o un altre no hauria de donar privilegis ni promoure opressions.

Proposta didàctica 2: Som poble.

- ↘ Conèixer quin és el seu origen.
- ↘ Comprendre que existeixen cultures diferents amb costums distints entre elles.
- ↘ Entendre que les diverses cultures no són excloents.
- ↘ Interioritzar que el fet de formar part d'una cultura o una altra no et fa estar per sobre ni per sota de ningú.
- ↘ Valorar la importància de la contribució de cada individu en la construcció del benestar social i ciutadà.

Proposta didàctica 3: Funcionem diferent. Què bé!

- ↘ Comprendre que existeixen funcions humanes diferents (sensorials, motores, intel·lectuals...).
- ↘ Conèixer les formes de funcionar pròpies.
- ↘ Entendre que hi ha formes de funcionar diferents a la seva i que totes haurien d'estar valorades per igual.
- ↘ Interioritzar que les formes de funcionar diverses es complementen, es necessiten i s'enriqueixen.
- ↘ Comprendre que les capacitats no ens identifiquen com a persones.

Proposta didàctica 4: El que tinc no és el que valc.

- ↘ Comprendre que hi ha diferents nivells adquisitius.
- ↘ Entendre que tenir més o menys possessions materials no et fa ser millor o pitjor persona.
- ↘ Qüestionar el capitalisme com a única forma de funcionament social.
- ↘ Ser capaç d'imaginar altres possibles models de funcionament col·lectiu i ciutadà.

Proposta didàctica 13: Amors.

- ↘ Interioritzar que hi ha diverses formes d'estimar.
- ↘ Conèixer l'existència de les diferents orientacions sexuals.
- ↘ Comprendre que hi ha orientacions sexuals que poden ser fluïdes o canviants.
- ↘ Entendre la LGTBIQ+ + fòbia com una cosa negativa.

Proposta didàctica 14: Som família.

- ↘ Interioritzar les peculiaritats de la seva família, de les famílies del seu entorn i de les dels seus companys de classe.
- ↘ Entendre els diferents orígens i comprendre el seu propi.
- ↘ No jutjar les característiques o peculiaritats de diferents famílies per no ser com la seva.
- ↘ Sentir orgull del seu model familiar, sigui quin sigui aquest.

BLOC 2: NO EM VULL PERDRE LA MEITAT DE LES COSES!

- ↘ Interioritzar el seu desenvolupament personal sense sexisme.
- ↘ Entendre de manera no binarista o excloent.
- ↘ Comprendre que el sexisme limita el ple desenvolupament personal i social.
- ↘ Assimilar que no ha d'haver rols de gènere diferents en funció del sexe.
- ↘ Entendre que no ha d'haver formes d'actuar vetades pel fet de pertànyer a un sexe determinat.
- ↘ Assumir els rols més convenients en funció de la situació, no de qüestions vinculades amb el sexe o el gènere.

Proposta didàctica 5: Què em poso?

- ↘ Comprendre que la roba és una qüestió cultural.
- ↘ Entendre les formes de vestir de manera no binària ni sexista.
- ↘ Interioritzar que associar roba i formes de vestir a un suposat sexe limita les possibilitats d'elecció.

Proposta didàctica 6: En el pati.

- ↘ Ser conscient que les professions no han d'anar lligades al sexe.
- ↘ Entendre que tota persona pot arribar a tenir la professió que vulgui si es forma per a això.
- ↘ Interioritzar que no ha d'existir sexisme en les professions.

Proposta didàctica 7: Només anem a jugar.

- ↘ Ser capaç de jugar de diferents maneres, a diferents tipus de jocs i amb joguines diferents sense tenir en compte les diferències de gènere.
- ↘ Assumir i valorar que cada persona pugui jugar al que més li interessi.

- ↘ Entendre que els jocs i joguines no tenen relació directa amb el sexe ni amb el gènere.
- ↘ Comprendre que podem aprendre a jugar a qualsevol cosa independentment del sexe o gènere assignats.
- ↘ Interioritzar que no hi ha joguines o jocs de nens i de nenes.

BLOC 3: ANEM A CUIDAR-NOS

- ↘ Conèixer el seu cos i respectar les diferències corporals.
- ↘ Saber posar límits.
- ↘ Interioritzar estratègies contra l'abús sexual.
- ↘ Assumir la importància de les cures.
- ↘ Combatre l'assetjament entre iguals.

Proposta didàctica 8: Ens mirem.

- ↘ Conèixer les parts del seu cos i les del cos adult.
- ↘ Entendre la diversitat morfològico-sexual des d'una òptica no patologitzant i no binarista (masculí / femení).
- ↘ Assumir la diversitat de cossos.
- ↘ Ser capaç de preguntar sobre la sexualitat.

Proposta didàctica 9: Ens cuidem.

- ↘ Identificar la necessitat de cura que tenim les persones i els éssers vius.
- ↘ Interioritzar la importància de les cures a si mateix/a, a l'entorn i a les persones estimades.
- ↘ Treballar per un entorn més sostenible.

Proposta didàctica 10: Mira'm, respecta'm.

- ↘ Ser capaç d'identificar agressions i abusos.
- ↘ Saber identificar allò que els fa sentir malament.
- ↘ Poder comunicar sentiments a persones properes.
- ↘ Conèixer els seus drets i a qui demanar ajuda cas de que sigui necessari.

Proposta didàctica 11: No és no, quina lletra no has entès, la «N» o la «O»?

- ↘ Ser capaç de mostrar els seus sentiments i emocions.
- ↘ Entendre que el seu cos els pertany.
- ↘ Respectar els límits en els cossos d'altres persones i fer que respecten el propi.

Proposta didàctica 12: Stop.

- ↘ Identificar situacions d'assetjament entre iguals.
- ↘ Assumir que la forma de combatre el *bullying* és implicar-se de manera activa, no veure i callar.
- ↘ Crear xarxes de suport per combatre l'assetjament entre iguals.

1. Colors, mides i formes.

Mermel

En el principi dels contes,
Mermel no tenia pèl, ni forma de cos, ni color de pell, ni mida definida.
En el principi dels contes, Mermel no tenia, només era.
Fins que un dia va decidir inventar-se.

Primer va decidir tenir el cabell arrissat.
Moltes persones li cridaven:
—Cabell bucle! Fregall! Ton pare agafa el teu cabell per escurar les paelles?
Altres persones li deien que amb aquest cabell molava més.
Aleshores Mermel, que era valent, decidí deixar-se el cabell arrissat,
perquè el veia semblant a les ones de la mar i pensava
que sobre ell era molt divertit caminar.

Després decidí portar ulleres.
Moltes persones li cridaven:
—Quatre ulls, lloc! En ta casa no necessiteu sotagots
tenint les teves ulleres, no?
Altres persones volien veure a través de les seves ulleres
perquè es veia diferent i deien que tot semblava molt més interessant.
Aleshores Mermel, que ho tenia pensat, va decidir portar ulleres
perquè així el vent no molestava als seus ulls quan anava en bici
i veia millor els somriures de la gent.

Més tard decidí tenir un cos gros.
Moltes persones li cridaven:
—Rodanxó, culgròs, que no pots bellugar-te bé de tant que peses!
Altres persones asseguraven que es mantindria amb solidesa
davant d'un vendaval i que suraria entre les ones de la mar.
Aleshores Mermel, que no tenia dubtes, va decidir no passar fred
en hivern i estimar molt el seu cos.

Seguidament decidí tenir la pell obscura.
Moltes persones li cridaven:
—Caca pudent, drap brut!
Altres persones asseguraven que la seva pell era tan càlida com un capvespre.
Aleshores Mermel, que ho havia decidit, va voler tenir la pell fosca,
per a que ningú esborrés la seva història.

Finalment, Mermel decidí no ser xiquet ni xiqueta.
Moltes persones li cridaven:
—Gallimarsot, marieta; tu què ets un noi o una noia?
Altres persones asseguraven que tindria llibertat per ser qui era.
Aleshores Mermel, que ho tenia requetedecidit, va a aconseguir no ser nen ni nena
i jugar al que li vingués de gust sense que ningú li digués el que havia de fer:
anar amb falda quan tingués calor i amb pantaló quan volgués jugar,
posar-se agulles de ganxo als cabells o corbata al coll en situacions elegants,
i sobretot, ser qui volia ser.

Així, Mermel ja tenia i ja era.
Aleshores Mermel, feliç, va sortir a cercar amistats i una família.

Aquí comença la seva aventura.

QUÈ US AGRADA DE MI?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Colors, mides i formes.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

- ▾ Preguntarà a la seva família o a les persones amb les que visqui per què senten afecte cap a les seves persones pròximes i anotarà la resposta en l'anvers d'aquesta fitxa. Posteriorment es realitzarà una posada en comú en classe.
- ▾ Les converses de posada en comú a l'aula hauran de dirigir-se a comprendre que la nostra família no ens vol per com som físicament, sinó per com som interiorment i per les nostres accions.
- ▾ Podrà enfocar-se l'activitat com un llibre viatger.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

Es llegirà el conte en veu alta i es plantejaran les següents qüestions, a manera de debat, adaptant-les a les necessitats del grup-classe:

- ▾ Per què hi ha persones que insulten a Mermel?, per què ens fiquem amb la gent?
- ▾ Quines característiques tenim en el cos?

Es podrà partir d'oposats com a extrems (de pes, d'altura...) incidint en què totes les persones formem part d'un continu. És important que quedi reflectit que cap diferència ens fa ser millor ni pitjor, només diferents, i que per a què la societat, les nostres amistats, la nostra família i el nostre entorn més pròxim canviïn i es transformin és necessària la diversitat. Podrem fer veure que el cos de la mateixa persona també va canviant de característiques al llarg de la vida i han de respectar-se.

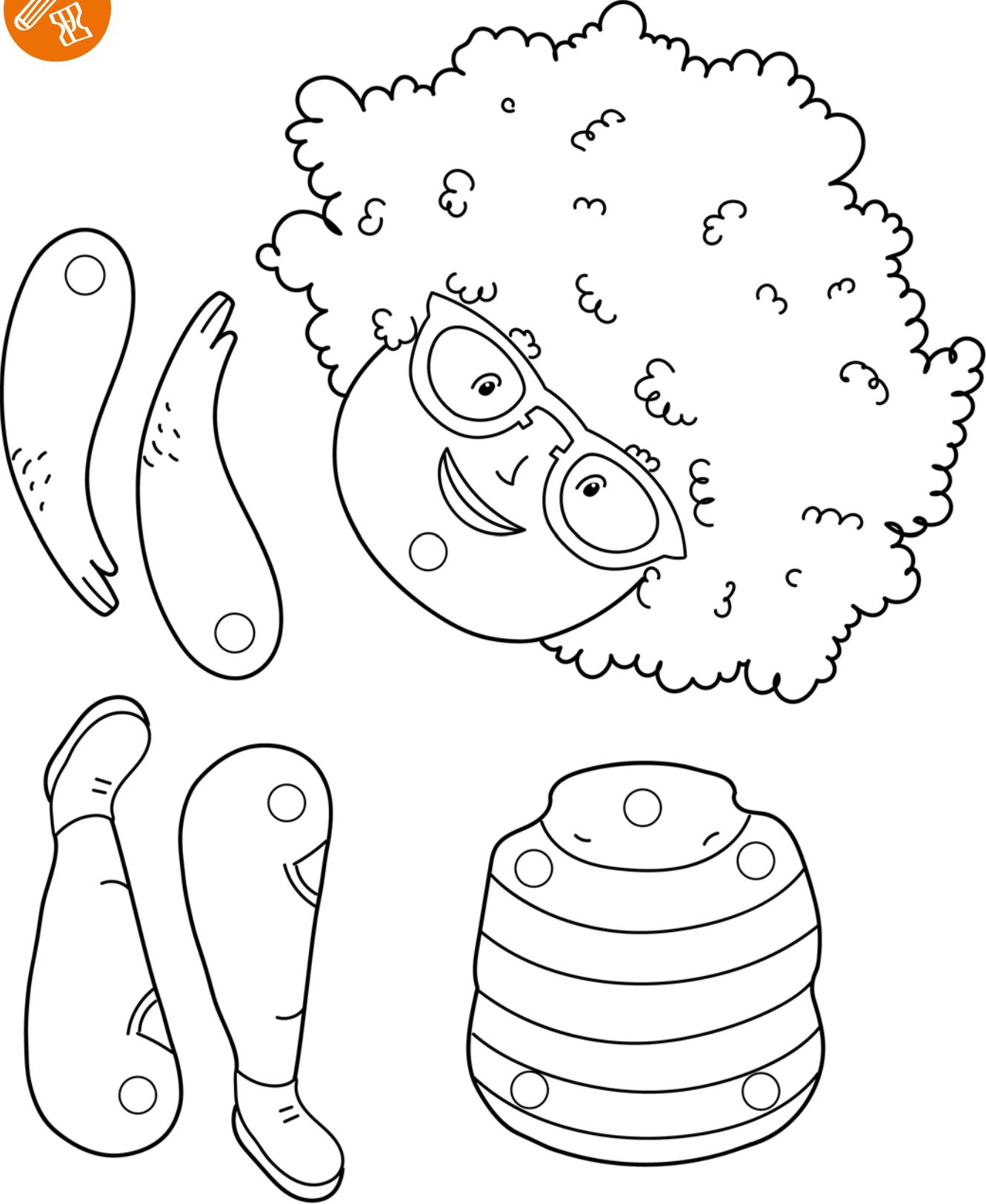
- ▾ És bo canviar coses teves per a agradar a altres persones?
- ▾ Què penseu que passarà d'aquí a deu anys?
- ▾ Què hauríeu fet si fóssiu Mermel?, com us hauria agradat ser?

Partint que existeixen diferents cossos i diferents maneres de mostrar-se a altres persones, es podran comparar unes amb altres amb interrogants com: qui són més feliços: les persones amb els cabells arrissats o llisos?, amb ulleres o sense ulleres?, etc. Quina soluciona millor els problemes?

- ▾ Sabeu el que són els malnoms?, algú d'aquí té malnoms? Serà important treballar sobre com a vegades els malnoms no disgusten i altres vegades ens poden fer mal.
- ▾ Com ens agraden que ens diguin?, com no ens agrada?

Es finalitzarà l'activitat concretant que hi ha moltes maneres de ser i que hem de respectar a totes les persones independentment de com siguem físicament. És important fer al·lusió explícita a les diferències dels cossos més grossos, més primos, més alts, més baixos, amb diferents colors de pell, d'ulls, de cabell..., posant l'accent en les diferències ètniques com a element positiu i incidint en què cada persona és com és. És important fer saber que al llarg de la història s'han variat els cànons de bellesa, sent per tant una qüestió clarament cultural, i que el realment important és validar totes les realitats corporals i acceptar a les altres persones com una cosa més àmplia que només un cos. És imprescindible en aquest moment tocar el tema dels insults i subratllar que no està bé insultar per qüestions físiques o ètniques, perquè estem atacant a la persona i podem fer-li mal, i perquè una característica física no ha de ser un insult. És fonamental que interioritzin que cadascú ha d'agradar-se tal i com és, que si fem les coses per agradar a altres persones mai agradarem a tothom. Cal treballar l'empoderament en el que som i analitzar (si el nivell de la classe ho permet) les opressions que viuen diàriament algunes persones perquè unes altres jutgen característiques del seu cos.

1. Colors, mides i formes.

1. Colors, mides i formes.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 2

L'activitat proposada és només un exemple de totes les possibilitats que es poden realitzar. S'animarà a l'alumnat al fet que desenvolupi la seva creativitat amb una activitat lliure. Dibuixaran el seu Mermel en funció dels seus gustos o de com s'imaginin que pot ser. Podrà enganxar-se en la fitxa del poble final.

ACTIVITAT 3

Es farà un titella de mà amb la figura de Mermel amb les diferents característiques físiques que es descriuen del personatge en el conte (els cabells, les ulleres, el color de pell, el cos). Igualment, cada estudiant podrà realitzar un titella de si mateix/a. Posteriorment, amb els titelles s'escenificaran diferents contes posant l'accent en la importància d'agradar-se i de no jutjar a altres persones pels seus trets físics.

RECURSOS: Feltre de colors, cola i material de rebuig o reciclatge per a afavorir el desenvolupament sostenible.

2. Som poble.

El poble al què arriba Mermel és un poble especial, conviuen gents de totes les edats i en ell totes les persones manen per igual.

Cada família viu on vol, en edificis, cases i barraques, tot el món té un trespol.

I cadascun vist a la seva manera, siga estiu, tardor, hivern o primavera, amb ponxos, kaftans, faldes i pantalons, tots brodats amb moltíssims colors.

En el poble de Mermel mengen molt variat, planten les seves llavors i també van al mercat. I, per a algun lloc arribar, poden anar per riu, terra, aire o mar.

En el poble de Mermel, quan celebren les seves festes, ballen, canten i també fan becaines. I és que, en aquest poble, totes les persones poden entrar. Colors, mides i formes són variats en aquesta part.

COMPARTIM COSTUMS

- 1 Escriu o dibuixa (tu o qualsevol de les persones amb les què convius) una recepta d'un plat típic que us agradi molt i sigui fàcil de cuinar. Cal explicar l'elaboració pas a pas!
- 2 Pensa en un costum típic de la teva família, poble o ciutat, i busca una foto representativa.

2. Som poble.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. Amb les receptes:

- ↘ S'ha d'elaborar un llibre de receptes del grup-classe amb les receptes aportades per cada família.
- ↘ Es podran cuinar una tarda a l'aula o a la cuina de centre aquelles receptes més senzilles
- ↘ Es podrà fer una festa i que cada menor porti a classe un plat elaborat a casa per compartir.

Entre les converses de posada en comú a l'aula, podrà exposar que tant homes com dones i altres persones són capaços de cuinar si posen obstinació a aprendre a fer-ho, i que és important conèixer diferents sabors per enriquir els nostres paladars.

2. Amb els costums:

- ↘ Es podrà elaborar un llibre viatger amb els costums familiars aglutinats per procedències.
- ↘ Serà important visibilitzar les diferències culturals, festes, formes de fer... existents a l'aula, fugint d'establir alguna d'elles com hegemònica o principal.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

Es llegirà el conte en veu alta i es podran plantejar algunes de les següents qüestions, a mode de debat, adaptant-les a les necessitats del grup-classe:

- ↘ Us agradaria viure en un poble així?
- ↘ Quins aspectes positius / avantatges / coses bones té?
- ↘ Penseu que hi ha llocs així al món?, on?
- ↘ Què caldria canviar de la nostra societat perquè existís un poble així?
- ↘ Quins aspectes són diferents en les aules del nostre col·le?

ACTIVITAT 2

Cada persona farà una casa amb els materials que tingui (caixes de llet, cartrons, materials de rebuig...). Després es posaran en una taula gran o al terra i s'anirà conformant un poble amb totes les creacions. Se li podrà posar un nom i es podrà treballar conjuntament sobre les normes que tindrà, quines coses es podran fer i quines no en aquest poble creat de manera col·lectiva.

Serà important incidir en aquells aspectes que tinguin a veure amb la gestió del que és col·lectiu en positiu i amb un concepte democratitzador.

ACTIVITAT 3: La nostra classe es converteix en un poble!

Es posarà entre tota la classe un nom al poble. Posteriorment es podrà escenificar el poble dins de l'aula. Aquest dia vestiran amb la roba que els vingui de gust i podran representar diferents elements de diverses cultures com: vestit, habitatge, aliments, transport, formes de diversió i trets físics sense tenir en compte el gènere assignat a les diferents vestimentes, que cadascú pugui posar-se la roba que li vingui de gust.

RECURSOS: Roba variada, papers continus per dibuixar cases o mitjans de transport, cartrons per realitzar diferents elements d'un barri i plastilina o argila per elaborar diferents plats de menjar. Podran ser substituïts per materials reciclats o de rebuig.

3. Funcionem diferent. Què bé!

La Supercolla

Quan Mermel arriba a aquest lloc tan especial, hi ha una casa lliure, però per a entrar a viure necessita superar una prova. Consisteix en trobar la clau que obri la porta. Mermel sap que no pot aconseguir-la sense ajuda. S'adreça a un grup de sis persones de la seva edat.

Segons s'acosta, escolta la seva conversa:

—Estic fart de que, per tenir síndrome de Down, la gent pensi que haig d'estar tota l'estona content! —diu Polchi.

—A mi tot el món em demana que canti alguna cosa perquè soc gitana, com si jo sabés cantar!

—Tens raó, Fer —comenta Kriscar—, com soc cega a mi m'agafen de la mà per a creuar el carrer, encara que no ho hagi demanat.

—Hola!—interromp Mermel—, com us dieu?

Polchi, Piga, Mebe, Kriscar, Pitu i Fer contesten.

—Jo soc Mermel, acabo d'arribar a aquest poble i vull viure en aquella casa, però haig de trobar la clau. M'ajudeu?

—Pitu, pots anar ràpidament a cercar la clau? —diu Mermel.

—Cap problema! Pugeu a la meva cadira de rodes i arribarem enseguida.

Kriscar crida: Estic escoltant el dringar de la clau!

Sembla que un ocell li està pegant amb el seu bec!

—Allà la veig —diu Mebe en llengua de signes—, hi ha un espurneig dintre del còp d'aquest arbre!

—Anem Mermel —exclama Piga—, no et quedis enrere!

I Mermel, corrent cap a l'arbre, diu: Anem a grimpar a l'arbre abans que l'ocell se l'emporte.

—Tranquil·litat! hem pujat a l'arbre amb les vostres indicacions i tenim la clau —riden Polchi i Fer, amb molta emoció, amb la clau en la mà.

Mermel pensa: M'encanta aquesta colla. A l'ésser tan diferents podem treballar col·lectivament i fer un munt de coses.

CONEIXENT LA MEVA FAMÍLIA

1 Què fa millor cada integrant de la teva família?

.....
.....
.....

2 Em veus, no em veus: anem a fer-ho a l'inrevés.

.....
.....
.....

3 Funcionem diferent Què bé!

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. Cada menor plasmarà a cada membre de la seva família o a les persones amb les que conviu (amb una foto, el nom escrit, un dibuix...) i posarà al costat el que saben fer bé (també pot fer-ho amb lletres, dibuixos o fotografies).
2. Cada integrant de l'habitatge podrà intercanviar els rols o tasques que realitzen durant tota una tarda. Posteriorment es posarà en comú a classe el que va succeir.

Serà enriquidor establir un treball col·lectiu sobre les tasques que aporta cada persona (sense necessitat de personalitzar). En el debat a l'aula es podrà comentar com els rols assignats socialment a cada gènere són limitants i ens situen en una posició jerarquizada.

Hi ha coses que poden fer unes persones i unes altres no: potser una persona que va en cadira de rodes no pugui recollir prestatgeries altes, una altra persona no pot fer-ho per vertigen (però ambdues poden cuinar bé), un nadó no pot tenir cura de les persones majors i persones molt velletes no poden agafar molt pes (però poden donar alegria a una casa), per exemple. Per això és important fer veure que totes les persones aportem alguna cosa al dia a dia familiar, bé amb habilitats de cura, d'afecte...

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

Es llegirà el conte en veu alta i es plantejaran les següents qüestions, a manera de debat, adaptant-les a les necessitats del grup-classe:

- ↳ Coneixeu algú amb característiques semblants a alguna de les persones del conte?
- ↳ Una persona és millor o pitjor per fer les coses d'una manera o una altra?
- ↳ Què és l'important perquè vulguem que una persona sigui amiga nostra?
- ↳ Cada nen@ haurà de dir què sap fer bé i s'obrirà un debat sobre tot el que es pot aconseguir si es reuneixen les diferències.

ACTIVITAT 2

- ↳ Individualment hauran de dir, representar, cantar o escriure alguna qualitat positiva de la resta d'integrants de l'aula. Podrà haver-hi una cartolina per a cada persona on anar enganxant fotos o pictos o escriure alguna cosa positiva d'ella.
- ↳ Es disposarà d'adhesius, elaborats amb paper i cel·lo en el cas de no tenir altres, per posar a la roba amb qualitats positives, per tots els llocs del cos, fins que a la fi del dia portin el cos ple de coses positives i que es puguin llegir.

ACTIVITAT 3

- ↳ Per grups, es podrà fer una petita recerca amb l'ajuda de docents del col·le sobre què saben fer bé i què no.
- ↳ Es buscaran coses positives en cada persona, independentment de les seves característiques, s'indicarà una cosa positiva que ressaltar buscant l'empoderament i la referència positiva.
- ↳ Per grups es podrà fer una espècie de màquina humana (incorporant utensilis de l'aula, materials ortopèdics, sanitaris, de deixalla...) i imaginar noves maneres de moure's i d'actuar.

4. El que tinc no és el que valc.

Baratant

Els dimecres en el poble és un dia genial,
és el dia del bescanvi i ningú vol faltar.

La ferrera porta coses de metall,
les fon i qualsevol objecte et pot donar.

El forner porta pans i pastissos,
l'hortolana, verdures,
tot junt és un plaer.

Si en aquesta barata alguna cosa vols canviar,
mai diners podràs donar.

Cantaràs, faràs massatges, abraçades o donaràs
vestidures, i a canvi t'emportaràs
el que necessites utilitzar.

Així Mermel la seva llar va poder moblar,
oferint les seves habilitats per a baratar.

FAMILIBESCANVI

- 1 Quins objectes tens a casa que no fas servir?
Comenta-ho amb els teus familiars o persones adultes amb les que
convius i porta a classe algun objecte que tingueu i no feu servir.

.....

.....

.....

.....

4. El que tinc no és el que valc.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. El dia que estableixi la mestra, cada infant durà a classe un objecte en bon estat que tingui a casa i que no es faci servir. Aquest dia es farà un mercat d'intercanvi a la classe i cada menor canviarà el seu objecte per un altre que li agradi. Podran portar roba, joguines, llibres... Es procurarà que aportin de més per garantir que ningú es quedi sense objecte en la barata. També podrà canviar algun objecte per una altra cosa que no sigui material, com un massatge, una cançó...

Es farà una posada en comú sobre la quantitat de coses que tirem o que no sabem si més no que tenim i que podríem reciclar. Caldrà ressaltar que ningú és ni més ni menys en funció dels objectes que té i que el més important és l'afecte, que no es deteriora i sempre roman.

2. Una altra proposta seria crear el dia de la Banca del Temps, en què alguna persona de l'entorn més proper de cada participant canvia una habilitat, cosa que sap fer, sabers... per una altra cosa que necessita, li cal o desitja. Es fixarà un dia al centre per a l'intercanvi d'habilitats i sabers (una mare podrà arreglar el cotxe d'una altra a canvi que ajudi al seu fill amb els deures d'una setmana, per exemple).

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

Es llegirà el conte en veu alta i es plantejaran les següents qüestions, a manera de debat, adaptant-les a les necessitats del grup-classe::

- ↳ Quins mobles calen en una casa?
- ↳ Quins mobles necessitaria Mermel per a casa?
- ↳ Quines habilitats creieu que va oferir Mermel a canvi dels mobles?
- ↳ Quines habilitats podrien haver ofert cada persona?
- ↳ Quines altres professions podrien participar en la barata?
- ↳ Ets millor persona o vals més si tens moltes coses?
- ↳ Quants dels objectes que tenim a classe poden servir per a una altra cosa? I a casa? Podem viure sense tantes coses?
- ↳ Quines coses són necessàries per viure?

ACTIVITAT 2

Cada participant enganxarà a sobre del dibuix de cada moble el material amb el què sol estar fet. Per exemple:

- ↳ Ecuradents de fusta per a la taula.
- ↳ Un tros de tela per al llit.
- ↳ Un plàstic per a la finestra.
- ↳ Etc.

Posteriorment retallarà el dibuix i l'enganxarà al final del poble.

Es podrà construir una habitació només amb materials de rebuig, especialment plàstics, per augmentar la consciència sobre la sostenibilitat ambiental.

ACTIVITAT 3: Canviant habilitats

Es realitzarà un intercanvi a classe amb les habilitats detectades en cada persona en les activitats anteriors o en el que portem de curs (massatges, balls, espetecs de dits, explicar contes, fer d'estàtua, fer riure...). Es poden incorporar habilitats que tinguin a veure amb diferents cultures i fomentar la importància de no dividir les habilitats per gèneres binaris.

Es podrà obrir la conversa sobre la quantitat d'habilitats que tenim. Podrem comentar i jugar a coses que no costin diners, que no estiguin dividides en funció del gènere i valorar-ho tot. És important que entenguin que no situar els diners al centre suposa una major equitat i cooperació.

Igualment, es treballarà la idea de que les habilitats es poden adquirir al llarg de la vida, com tocar instruments, pintar, fer teatre, arreglar objectes... Amb esforç i treball es pot aconseguir tot.

5. Què em poso?

Avui és el meu primer dia de col·legi. No sé ben bé què em vull posar, vaig a veure entre la roba que tinc amb quina em sento millor.

No m'importa el que diga la gent, no m'importen els colors, passo de la moda i tant em fa que diguin si és de noia o de noi.

El que importa és la llibertat per a jugar, cantar, riure i ballar, la ,la, la.

Comence per posar-me el meu vestit preferit.

Quan faig voltes sembla que vola. M'agrada portar els peus a l'aire perquè el vent em fa pessigolles en caminar, però penso que al jugar en el parc puc sentir incomoditat.

Jugar, cantar, riure i ballar, la, la, la.

Em provo ara uns pantalons texans una samarreta i una gorra. És un pantaló una mica caigut i la samarreta és blava i ampla. Em sembla molt còmode per jugar, però és una mica avorrit.

Jugar, cantar, riure, ballar, la, la, la!

Crec que ja ho tinc! Aquestes botes morades que tenia i encara no he estrenat, juntament amb els pantalons que vaig canviar en la barata i una samarreta de colors sense mànigues.

Em serveixen per a jugar, cantar, riure i ballar, la, la, la!

Compleix tot el que vull, són colors alegres i sento comoditat per a jugar... Què més puc demanar el primer dia de classe?

CÓM VESTIEN ABANS?

1

Com vestien les teves iaïetes i iaïets de joves o qualsevol persona major del teu entorn? (Es pot descriure, dibuixar o posar una foto antiga.)

5. Què em poso?

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. Cada menor preguntarà als seus familiars sobre la manera de vestir que tenien antigament les seves iaïetes/iaïets. Elaborarà amb la seva ajuda una disfressa que simuli aquesta manera antiga de vestir i anirà amb aquesta disfressa a classe el dia que estableixi la mestra. És important que cada menor triï com vol vestir-se i pugui crear la seva pròpia vestimenta sense importar el seu gènere.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: Què em poso?

Es llegirà el conte i se'n faran preguntes que ajudin a introduir els continguts de la unitat:

- ↳ Com vestia Mermel el primer dia de classe?
- ↳ Com vestiria cada menor?
- ↳ Quina és la seva roba preferida?
- ↳ Hi ha roba que només poden usar els nens o que només poden usar les nenes?, i altres persones que no se sentin nens o nenes? Per què? Qui ho mana?
- ↳ Què és l'important de la roba que ens posem per anar a l'escola?
- ↳ Què és important tenir en compte de la roba que ens posem? En la mesura de la seva comprensió, es poden abordar aspectes vinculats amb la procedència de la roba, els materials de què està feta, qui la fabrica i qui la ven, qui la neteja i qui la planxa. Es pot fer un còmic o vinyeta amb tot aquest procés.

És important que el debat se centri en que la roba ha de ser apropiada per a cada circumstància i que no hi ha roba exclusiva de nens o de nenes. Per exemple, la faldilla o robes similars, era una vestimenta que usaven antigament els inques, i actualment la fan servir els nens i els homes a Escòcia, Birmània o el Marroc.

ACTIVITAT 2

A la fitxa està Mermel a mig vestir i sense color. S'ha d'acabar de dibuixar a Mermel i retallar i enganxar a la part de darrere del material. Es poden pintar o enganxar teles a manera de peces de vestir.

ACTIVITAT 3: Buscant en la història

Cercar a través d'Internet, de llibres o d'altres fonts (preguntant a casa...) informació que els permeti respondre a les següents preguntes:

- ↳ Com es vestien antigament els habitants del seu poble / ciutat?
- ↳ Què és més antic, els pantalons o la faldilla?
- ↳ Quan va començar a usar-se els pantalons i per què?
- ↳ Per què pensen que es va inventar abans la faldilla que els pantalons?
- ↳ En quines èpoques, religions i països s'usava o s'usa la faldilla com a peça de vestir per a homes i dones? Què passa amb les persones no binàries?
- ↳ Es pot utilitzar la roba d'una altra manera que no sigui la que culturalment se li ha atribuït?

La mestra ha d'intentar que s'estengui la idea que la manera de vestir no defineix el nostre gènere i que cada menor pot vestir com vulgui sense haver de rebre agressions o insults per això. La roba que portem ha de ser escollida en funció que sigui còmoda i ens faci sentir bé.

6. Al pati.

El pati del meu col·le
és un pati singular,
té una pista de ball
i al parxís podem jugar.

Hi ha una part buida per a córrer i córrer,
una altra on verdures podem recollir.

Totes les persones podem divertir-nos,
parlar, jugar i, sobretot, riure'ns.

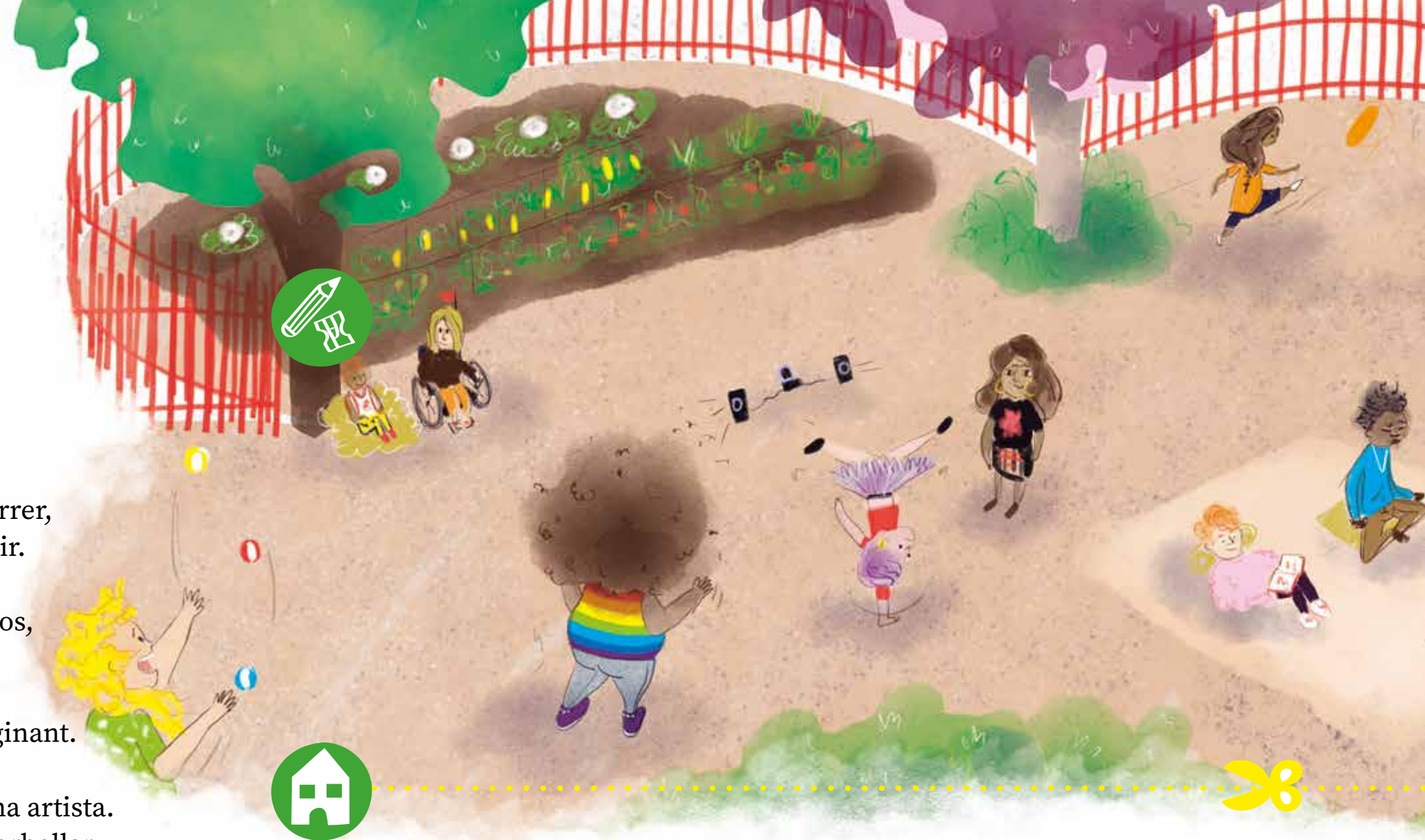
Jugant, jugant, de grans ens estem imaginant.

Fer vol ser futbolista, llençant el baló és una artista.
A Piga li encanta ballar, el hip hop el fa borbollar.

Pitu és una cartera veloç,
cal eliminar aquesta vorera atroç!
Krisca detecta la calor, va a ser bombera major.

Polchi és actor i l'ha reclamat un famós director.
Mebe vol decidir quan descansar i algun dia el món canviarà.
Mermel té una preocupació, no s'imagina en cap professió.

Ring, ring, sona el timbre!
S'ha acabat, tornem a classe,
s'ha estudiar passi el que passi.

OCUPACIONS

1 De què treballen les persones adultes de la teva família?

Tria la professió o l'ocupació o ofici que més t'agrada de totes les que realitzen les persones adultes de la teva família i dibuixa-ho, escriu-ho o fotografia-ho.

6. Al pati.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. Cada menor preguntarà als seus familiars en què treballen, han treballat o els agradaria treballar, si és dins o fora de casa, i triarà de les diferents professions que li diguin la que més li agradi i la dibuixarà, escriurà o fotografiarà i enganxarà la foto (també podrà triar alguna foto ja feta o que aparegui en alguna revista).
2. En classe es podran analitzar les diferents professions i si podrien fer-les altres persones, persones d'un altre gènere...
3. S'haurà d'abordar el tema de la desocupació i veure com es viu, tant des del seu punt de vista com el de les famílies. Fer-los entendre que estar en situació de desocupació no és una cosa dolenta o que estigmatitzi o culpabilitzi a qui ho pateix, sinó que és una situació sobrevinguda, també que això no significa que no es tingui una professió.
4. Treballar sobre com hi ha tasques que es realitzen dins i fora de casa que no estan remunerades i són molt importants per a tothom.

Pot venir algun familiar o una altra persona amb una professió que socialment no coincideixi amb el que sol ser habitual en el seu sexe (per exemple, una dona bombera, un home de la neteja...) i fer-li una entrevista en la qual es plantegin preguntes com què van haver de fer per a arribar a tenir aquesta professió, si els agrada i per què...

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

Es llegirà el conte. Un cop contat es faran preguntes que portin a introduir els continguts de la unitat:

- ↘ A què li agradava jugar als protagonistes? Qui vol ser bombera? I metgessa?...
- ↘ A què us agrada jugar? Penseu que podeu arribar a ser el que vulgueu? Què passarà amb els personatges del conte d'aquí a 20 anys? Penseu que Mebe podrà decidir treballar només tres dies a la setmana?
- ↘ Partint de les professions del conte, es podran comparar les unes amb les altres amb interrogants com: Serà millor metge un noi? Per què? Dansarà millor una nena que un nen? Hi ha alguna professió a la qual no es poden dedicar els homes? I les dones? A partir d'aquestes preguntes és important fer veure a l'alumnat que qualsevol pot exercir bé qualsevol professió sempre que es prepari i s'esforci, que no hi ha professions exclusives d'homes o de dones.
- ↘ Es treballarà la qüestió de la desocupació per donar espai a que cada menor pugui exterioritzar com li influeix. També haurem de fer-los entendre que això no vol dir no tenir una professió i que tots els treballs són importants.
- ↘ Es poden incorporar altres professions menys visibles, com les agràries, les mediambientals, desenvolupament sostenible, i abordar també la cura de l'entorn per evitar situacions de canvi climàtic.
- ↘ És molt important incidir en l'ocupació no remunerada que fem generalment les dones, i tot aquell relacionat amb la cura, la neteja, el manteniment de les llars. Han d'entendre que aquest treball és de vital importància i que totes les persones poden i han de fer-lo, sense importar el sexe, i que no només ha de recaure en les dones.
- ↘ S'incorporarà la situació de què passa amb aquelles persones no binàries: no podrien treballar? Donarem importància a l'estudi, a l'esforç i al treball continuat per a ser qui es vulgui ser i no supeditat a si és de nens o nenes

6. Al pati.

6. Al pati.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 2

Cada menor es dibuixarà al costat dels personatges, triant la professió que vulgui ser de major o que més li agradi. Podrà retallar el dibuix sencer o només el personatge que més li agradi, i posar-lo en la fitxa final del poble..

ACTIVITAT 3: Racons de professions

Es dividirà la classe per racons de jocs: el de l'ensenyament, el de la salut, el de la costura, el de perruqueria, el de mecànica... Totes les nenes, nens i nenos hauran de passar per cada racó i comentar què han fet i en quin s'ho han passat millor.

ACTIVITAT 4: Disfresses de majors

Cada menor triarà la professió a la qual es vol dedicar i es disfressarà d'ella. Es farà la festa dels oficis en la classe. Podran canviar-se d'ofici si es veu que les eleccions han quedat molt esbiaixades en funció del sexe.

7. Només anem a jugar.

Avui és el meu aniversari.
Alguna cosa em regalaran?
Quins nervis tinc!
No sé què em portaran.

Polchi porta un baló,
juguem a tirar-lo.
M'agrada molt!

Piga porta una nina,
i li donem a menjar
per a que creixi molt
i de major tot el que vulgui pugui ser.

Pitu porta un patí,
em deixa agafar-me a la seva cadira
i arribem fins al final.

Mebe porta unes agulles de ganxo
ens les posen al cap i...
quines pessigolles em fa això.

Fer porta uns guixos,
dibuixem un parxís
i riem com els pinxos.

Però el regal que més m'agradà
fou el què inventàrem.
Voleu saber què passà?
No gastàrem els diners i gaudirem.

JUCS TRADICIONALS

- 1** A quins jocs tradicionals jugaven quan eren nens les persones adultes de la teva família?
Dibuixa, escriu o enganxa una fotografia o picto que descrigui un joc tradicional al què juguessin els teus familiars quan eren nens.

7. Només anem a jugar.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. Preguntaran a avis, àvies o altres persones majors a què jugaven de joves i si es fabricaven les seves pròpies joguines. Poden fer un dibuix o una fotografia o un escrit d'un joc tradicional al qual jugués algun membre de la seva família.

Es farà una posada en comú en l'assemblea de l'endemà analitzant les diferències entre els jocs d'abans (probablement menys sexistes perquè no hi havia tants mitjans de comunicació) i els d'ara. El professorat anirà dibuixant les joguines o jocs en el paper continu i, per a finalitzar l'activitat, es posarà el paper al terra i es pintarà entre tota la classe.

Amb els diferents jocs que escriguin totes les famílies, es podrà fer un llibre de jocs tradicionals que quedarà en la classe.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: Només anem a jugar!

Es llegirà el conte i posteriorment se'n faran preguntes que ajudin a introduir els continguts de la unitat. En aquesta activitat la docent tractarà de raonar amb l'alumnat sobre els jocs als quals poden jugar, intentant transmetre la idea que no hi ha jocs ni joguines pròpies de nens o de nenes. Es podran plantejar les següents preguntes:

- ↳ A què li agradava jugar a la protagonista? Quins tipus de regals li van fer? A què es pot jugar amb cadascun dels regals?
- ↳ Quins regals diries que són de nois i quins de noia? Per què? Has volgut jugar a algun joc i no t'han deixat perquè era de noi o de noia? Les noies juguen bé al futbol? Els nois poden jugar a les cuinetes?
- ↳ A quines coses solen jugar els nens? I les nenes?
- ↳ Els nens d'aquesta classe, ens posaríem agulles de ganxo en el pèl? A qui no us agrada jugar al futbol? Per què?
- ↳ Les nenes d'aquesta classe, alguna vol jugar al futbol o als cotxes i algú no la deixa? Totes jugueu amb nines? Per què?
- ↳ Hi ha algú que no se senti ni noi ni noia com Mermel? Quins són els jocs que més t'agraden?
- ↳ Quin creus que és el regal que més li va agradar a Mermel? Quin creus que va ser el regal que es van inventar?

Es finalitzarà la lectura del conte concretant que hi ha moltes maneres de jugar, que no hi ha jocs i joguines de nens o de nenes, i que hem de respectar tots els jocs i joguines i a tots aquells i aquelles que vulguin jugar amb ells. Manifestar que hi ha persones com Mermel, que no se senten ni nens ni nenes. L'única cosa important per jugar no són els jocs o joguines, sinó la manera en la qual juguem individualment i col·lectiva. El respecte a les persones rivals en jocs grupals, divertir-se, gaudir, seguir les regles comunes perquè el joc es desenvolupi adequadament, no utilitzar la força bruta, no agredir... Si el joc és individual, es tracta de gaudir i no enfadar-nos si perdem, sinó veure què podem millorar per passar-ho millor.

ACTIVITAT 2

Cada estudiant tindrà una fitxa amb sis cercles. Al seu interior hi haurà dibuixades joguines no sexistes (llibre de contes, baldufa, parxís, raqueta i bales). El sisè cercle estarà buit per a què dibuixi en ell la joguina que vulgui. Davall de les joguines hi haurà sis personatges. Haurà d'assignar amb una fletxa a quin personatge li donaria cada joguina.

ACTIVITAT 3

Formaran grups de quatre persones heterogènies que sàpiguen fer bé coses diferents. Cada grup haurà d'elaborar (amb ajuda de la persona adulta) una joguina que els agradi i després jugar amb ella. Els grups podran intercanviar-se les joguines. És important valorar els jocs no competitius, en els quals no hi ha ni persones que guanyen ni persones que perden, com el teatre, el telèfon atrotinat, les coreografies col·lectives, etc. Es pot elaborar entre tota la classe un llistat de jocs no competitius.

8. Ens mirem.

Endevina, endevinalla

Quan van sortir del col·le van decidir anar a jugar al bosc rar, però per a poder entrar havien de resoldre, almenys, la meitat d'aquestes endevinalles...

Tenim forma de cargols de mar que no es poden tancar.
Estem prop dels ulls i la cera ens has de netejar.

Què tens en l'entrecreix que l'has de netejar per a què no et piqui mai i què mai faci pudor?

Pot ser curt o llarg, rapat tot ell o rapat d'un costat.
Llis com una taula, ondulat o arrissat.
Cap amunt, cap avall, groc, vermell o marró.

Partit per la meitat, Molt net ha d'estar, l'esquena acaba en ell i encara que et gires no el veus. Però si el deixes parlar, una tempesta començarà.

Dintre, fora o entremig, creix, decreix, però no fa por. Si te'l vols tocar, res dolent et va a passar, amb mans netes i cura és el que has de pensar

Soc un punt petitó molt a prop del cor, puc créixer una mica i amb el fred em poso duret.

Em surten en la barba i en el bigoti, en les cames i en els braços. Em surten per aquí, em surten per allà, pelets a la mar, no me'ls vull llevar.

COM LI DIEM A...?

Pregunta a casa com es diuen a les següents parts del cos i apunta la resposta al costat de cada paraula.

VULVA:

PENIS:

GENITALS:

BORRISSOL CORPORAL:

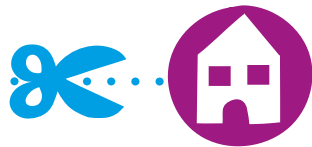
MUGRONS:

CUL:

PIT:

8. Ens mirem.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. Cada menor haurà de conversar amb els seus familiars i persones amb les quals convisqui sobre les maneres que tenen de nomenar les diferents parts del cos i apuntar aquests noms al costat del nom científic de cada part.

És important transmetre que les diferents parts del cos han de ser nomenades. També és important debatre sobre les parts del cos que no tothom pot veure, i si hi ha alguna que no es pot tocar en públic i per què.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: Endevena, endevinalla

Es llegiran les endevinalles a classe i hauran d'endevinar de quina part del cos s'està parlant i nomenar-la d'una manera correcta.

Endevinalla 1, resposta vàlida: ORELLES

Endevinalla 2, respostes vàlides: GENITALS | VULVA | PENIS

Endevinalla 3, resposta vàlida: PÈL

Endevinalla 4, respostes vàlides: CLÍTORIS | GLAND | GENITALS INTERSEX

Endevinalla 5, resposta vàlida: CUL

Endevinalla 6, resposta vàlida: BORRISOL CORPORAL

Endevinalla 7, respostes vàlides: MUGRÓ | MUGRONS

És important que l'alumnat faci servir un llenguatge correcte per referir-se a les diferents parts del cos.

És fonamental, a l'hora d'analitzar les diferències entre els cossos, no fer-ho per contraposició (el noi té penis i la noia no —de fet això no sempre és així, ja que hi ha nens amb vulva i nenes amb penis, com en el cas de nens i nenes trans—; el noi pot fer pipí de peu i la noia no, a la noia li creix el pit i a el noi no), sinó donant exemples de les parts de cadascun d'ells. Si no, sembla que un és millor que un altre o que un no té el que un altre sí, que uns tenen alguna cosa més valuosa que els altres o que els altres no tenen res, el que porta a que les noies cis, per regla general, descobreixin el seu sexe com una cosa incompleta (sóc nena perquè no sóc nen) a més d'excloure a aquelles persones que no segueixen aquesta pauta.

És oportú treballar en aquesta proposta el tema de la intersexualitat. No analitzar els cossos com una cosa binària, sinó com un continu de formes. Igualment contemplar la possibilitat que hi hagi nines agènere o no binàries que no s'identifiquin ni com a nenes ni com a nens.

ACTIVITAT 2

Podran retallar les diferents parts del cos del dibuix i intercanviar-les i comprendre que hi ha diferents realitats corporals. És necessari abordar les característiques del cos com un procés continu al llarg de la vida. És molt important no associar aquestes diferències exclusivament a la genitalització, segons va canviant el cos hi ha un altre tipus de diferències corporals que fan que cada persona sigui única. Cal treballar el tema de les realitats trans, intersex, i no binàries. Per a més informació poden consultar-se aquestes pàgines: euforia.org.es; chrysalis.org.es; mibebeintersexual.wordpress.com.

ACTIVITAT 3

Estenem el paper continu al terra i demanem a la meitat de la classe que es tombi en ell i a l'altra meitat que faci la silueta i viceversa. Un cop feta pengem les figures a la paret. Ens posem tota la classe davant dels dibuixos i preguntem si hi ha alguna cosa en ells que ens digui de qui és la silueta. Si hi ha alguna cosa es comenta com una de les diferències (pèl, forma del cos, etc.) i es matisa amb les idees donades anteriorment. En Infantil podrien dibuixar a una persona per grups.

9. Ens cuidem.

Cuidar cuidant-nos

La primera setmana del col·le celebrem la setmana de les cures. «Cuidar cuidant-nos» l'hem anomenada.

Dilluns tenim cura de les coses, les taules, les cadires, les escales, la pissarra digital i, la meva preferida, la pissarra amb guixos de colors. I netegem l'aula.

Dimarts escrivim una carta a l'alcaldeessa per a exigir que en la nostra ciutat es respecte el medi ambient. Reguem l'hort, reciclem els papers i venim caminant, en bici o en cadira de rodes. Què divertida la setmana!

Dimecres toca una cosa molt important, les mascotes. Aquest dia vénen de la protectora d'animals, la «dìre» porta la seva gosseta i saludem a l'hàmbster de la garita del conserge. Com de feliços estem quan tenim a prop animals ben cuidats!

Dijous pintem el banc de l'amistat en el pati. Qui s'asseu allà sempre té companyia. Fem abraçades a qui ho necessita, preguntem si molestem amb la nostra música i cantem una cançó a qui està trist.

I divendres, el millor dia de la setmana, em cuido a mi. Pense què és el què em fa falta. Polchi llegeix un llibre d'aventures, Fer mira per la finestra i pensa uns altres mons, Kriscar es toca el cap fent-se un massatge.

Dissabte i diumenge són el màxim. Cuidem a les persones majors, ajudem en la neteja, juguem amb els animals, sortim a passejar pel camp i, sobretot, penso en mi i en la gent a la què estimo.

Cuidar cuidant-nos, què ens fa estimar-nos?

PER A FER EN FAMÍLIA

Pregunta a les persones majors amb les quals convius:

- ↘ Què significa cuidar? Podran donar tres exemples.
- ↘ Qui fan a casa les tasques de cures?
- ↘ Qui cuida a casa de les plantes, dels animals, de les persones majors, de les persones malaltes?
- ↘ Com es cuiden a si mateixes?

Recull les seves respostes en aquesta quartilla (pot ser amb paraules escrites, amb fotos, amb dibuixos, amb pictos...) i posa-les en comú amb la classe el dia que digui la teva mestra.

9. Ens cuidem.

Respostes:

- .....
.....
- .....
.....
- .....
.....

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: Cuidar cuidant-nos

La mestra haurà d'analitzar i posar exemples quotidians en la classe dels diferents tipus de cures que apareixen en el relat (tenir cura dels espais i dels mobles, netejar, tenir cura de la natura, fer servir mitjans de transport sostenibles, tenir cura dels animals, tenir cura dels meus companys, tenir cura de la gent gran, autocura, etc.).

ACTIVITAT 2

Per a Infantil. Tria una mascota a la què cuidis o desitgis cuidar i fes un dibuix.

Per a Primària. Si haguessis de fer un collage que simbolitzés el que és per a tu la cura, com ho faries? Elabora el collage en aquesta quartilla o on et digui la teva profe. Utilitza materials reciclats.

ACTIVITAT 3: Responsabilitats

En el relat *Cuidar Cuidant-nos*, s'explica com l'alumnat d'una classe decideix escriure-li una carta a l'alcalde de la seva ciutat per exigir-li que tingui cura del medi ambient (s'adaptarà a Infantil amb dibuixos o pictos). Amb la mateixa idea es pot elaborar entre tota la classe una carta adreçada a l'alcalde o presidenta del lloc on viu l'alumnat per a exigir-li que tingui cura del medi ambient o altres aspectes locals que influeixen en la cura: els espais comuns, els espais d'oci, els espais de salut, els espais socioeducatius, etc. En funció del curs es podrà analitzar la importància que té el govern local i estatal en relació amb la cura de la ciutadania. Es pot elaborar entre tota la classe un llistat de les responsabilitats concretes que se li poden exigir al govern. Per exemple: respectar els protocols de contaminació, protegir el dret a un habitatge, etc.

Es podrà convidar a la delegada de salut o una figura similar de l'Ajuntament perquè acudeixi a la classe i tingui una conversa amb l'alumnat i faci una xerrada sobre aquestes qüestions.

ACTIVITAT 4: El banc de l'amistat

A l'escola es podrà pintar un banc o diversos bancs de l'amistat. Amb aquesta iniciativa, que ja es desenvolupa en diversos centres educatius, es pretén que tota persona que s'assegui en aquest banc rebi cura, afecte i atenció per part de companys del centre.

ACTIVITAT 5: Aquí netegem totes

Es podrà convidar un dia a la classe al personal de neteja de centre perquè pugui mantenir una conversa o xerrada sobre les tasques de neteja de centre i la manera en què l'alumnat hi pugui col·laborar.

ACTIVITAT 6: Aprenent dels animals

En el relat es parla de com aprenem gràcies als animals moltes coses relacionades amb la cura. La classe pot decidir tenir una mascota, la cura de la qual en depengui. També es pot fer El Dia de les Mascotes, en el qual puguin portar una foto de la seva mascota (qui la tingui) i contar a la resta com es diu, com en té cura i el que més li agrada d'ella.

Es pot veure també el vídeo-conte [Los ojos de Lena](https://www.youtube.com/watch?v=foy0pv-8GL9s) (https://www.youtube.com/watch?v=foy0pv-8GL9s) contra el maltractament animal i debatre amb la classe sobre els zoològics i altres tipus de maltractaments animals.

ACTIVITAT 7: Anem a cuidar

Es poden distribuir tasques per grups per a la cura de l'aula: regar plantes, esborrar la pissarra, recollir coses del terra... que aniran rotant en grups setmanalment.

10. Mira'm, respecta'm.

Conto el que no m'agrada que em facin

Després de sopar, Mermel s'asseu al seu sofà fet de palla i a poc a poc s'adorm, aleshores somnia amb un món més respectuós...

Si no m'agrada que em rebreguin les galtes, no ho facis.
Si no vull fer un petó a la veïna, no m'obligues a fer-lo.
Si no m'agraden les cuetes i detesto els monyos,
respecta com vull pentinar-me.

Si no m'agrada que t'apropis massa, separa't de mi.
Si no m'agrada que m'agafis per sorpresa, pregunta'm primer.
Si no vull posar-me faldilles, deixa'm escollir la meva roba.
Ser menut/menuda no és ser menys, és ser petit/petita.

Les teves necessitats no són les meves.

Tu ets tu, jo sóc jo... MÍRA'M, RESPECTA'M.

PER A FER EN FAMÍLIA

Pregunta a les persones majors amb les quals convius quines coses no els agradaven que els fessin quan eren infants i ara. Anota les seves respostes en aquesta quartilla. Pots escriure les respostes, fer un dibuix que les il·lustri o totes dues coses.

.....

.....

.....

10. Mira'm respecta'm.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

1. En la posada en comú de l'activitat per fer en família podran aparèixer diferents exemples. És important que la mestra pugui analitzar-los amb la classe i valorar si alguna de les coses que comenten les persones majors que els passava continua ocorrent en l'actualitat o si han canviat.

És important diferenciar entre coses que no ens agrada fer, però hem de fer perquè són necessàries (com pot ser matinar, menjar algun tipus d'aliment, etc.), i coses que no ens agrada que ens facin i que no són necessàries, com els exemples del text de la proposta didàctica.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: Conte el que no m'agrada que em facin

La mestra llegirà el text en veu alta i es debatrà amb la classe introduint les següents preguntes: Quines coses no ens agrada que ens facin? Com podem fer per a dir, comunicar, que alguna cosa que ens estan fent no ens agrada? És important en aquest sentit diferenciar entre coses que no ens agrada fer, però hem de fer perquè són necessàries (com pot ser matinar, menjar algun tipus d'aliment, higiene, etc.), i coses que no ens agrada que ens facin i que no són necessàries, com els exemples del text de la proposta didàctica.

També es pot parlar de les coses que sí que ens agraden que ens facin i com comuniquem que alguna cosa que ens estan fent ens agrada.

ACTIVITAT 2: Respecta'm

Individualment dibuixaran una situació que els hagi recordat la lectura del text sobre alguna cosa que els facin per ser nens o nenes i que no els agradi. Amb tots els dibuixos es pot fer una exposició a la qual podran acudir les famílies i que es pot anomenar «RESPECTA'M».

ACTIVITAT 3: Com em sento

Partint de diferents cares, hauran d'identificar quina d'elles és d'empipament, de malestar, d'alegria, de plaer, de por, de pena... Cada persona pot fer diverses cares en feltre o paper i es podrà posar una d'elles en l'assemblea diària d'aquesta setmana en funció de com se senti. Així es podran treballar les coses que els fan sentir bé o malament. Aquest seria un pas important per a prevenir situacions d'abús, reconèixer com em sento i identificar quan posar límit.

ACTIVITAT 4: Com em sento

Individualment o en grup elaboraran un pòster amb dues columnes: en una d'elles anotaran o enganxaran dibuixos o pictos de les coses que els agraden que els facin i en l'altra les coses que no els agrada que els facin. La taula la poden fer amb una cartolina o un foli, i després penjar tots els pòsters en la classe o en un dels passadissos del col·le.

ACTIVITAT 5: Practicant

En Infantil. Per parelles es posen llaços en diferents parts del cos (en els dits, com a polseres, de braçalet, diadema...) per anar definint on m'agrada més, on m'incomoda, on no m'agrada...

Així aprofitem per a treballar també qüestions vinculades amb el gènere.

Amb cartells de «SI» i «NO» els passarem diferents accions en un projector i hauran d'aixecar amb cadascuna la paraula que vulguin en funció de que els agradi o no. Per exemple: abraçar, besar, girar l'esquena...

En Primària. La mestra proposarà fer exercicis de role playing a partir de situacions que comptin de coses que no els agradin que els facin. A partir de la interpretació d'aquestes accions, per parelles es realitzen accions que a l'altra persona no li agradin, es poden practicar les tres fases de la comunicació dels malestares: 1) Identificar com m'estic sentint amb allò que m'estan fent i verbalitzar-ho, 2) posar en paraules això que m'estan fent i no m'agrada i expressar-ho en veu alta amb seguretat, 3) fer alguna cosa perquè el que t'estan fent, que no t'agrada, t'ho deixin de fer. A partir de les experiències que refereixin, s'analitzaran en classe quines coses els ha costat menys dir, quines coses els ha costat més i quines estratègies comunicatives els han funcionat.

11. No és no. Quina lletra no has entès, la «N» o la «O»?

Cargol de Mar

Dins el bosc, Cargol de Mar els va contar la seva història...

—Hola, Cargol de Mar —li deien els seus amiguets.

—Hola, voleu venir a ma casa?

Cargol de Mar organitzava moltes festes dintre de sa casa.

Convidava a Cuc-Cuquet, a l'eruga Serafina, al formigot Finot i a la Puça Tulsa. Cargol de Mar és un cargol que viu a Sebastopol i treu les seves banyes al sol.

Però un dia va deixar de convidar a casa seva, ja no feia festes i no sortia. I li deien: Cargol de Mar, Cargol de Mar, surt de casa que no estàs sol. Però Cargol de Mar no volia parlar, el formigot Finot l'amenaçava i li deia: —De casa teva et trauré i a la teva mare pegaré.

El formigot Finot es ficava a la casa de Cargol de Mar i no el deixava dormir. El tocava per sota del pijama i ell no volia.

Fins que un bon dia Cargol de Mar se'n va atipar i a Finot li digué «NO», a les seves amistats els ho contà, a la seva família li ho contà i a la seva mestra li ho contà, i en grup anaren a dir-li al formigot Finot: —«NO» és «NO». Quina lletra no has entès, la «N» o la «O»?

PER FER EN FAMÍLIA

L'Escola convida a la família de _____
_____, el dia 19 de gener, a les _____ hores a
l'escola _____,
a celebrar el Dia Mundial per a la Prevenció de l'Abús Infantil.

11. No és no. Quina lletra no has entès, la «N» o la «O»?

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: Cargol de Mar

Es llegirà el conte de *Cargol de Mar* en veu alta i es faran preguntes per ajudar a interioritzar els conceptes treballats. Aquestes preguntes podran ser::

- Com era Cargol de Mar abans que el formigot Finot comencés a molestar?
- Què feia el formigot Finot a les nits a casa de Cargol de Mar?
- Què va fer Cargol de Mar per solucionar aquest problema?
- Qui va ajudar Cargol de Mar?

Parlar sobre la importància de respectar els límits, tant els propis, com els de les altres persones:

- Saps què són els secrets? Què cal fer amb ells?
- Hi ha secrets bons o dolents? Poseu algun exemple. Què podem fer si un secret no és bo? Incidir sobre que hi ha secrets que no són bons, poden ser nocius i cal contar-los.

És important que es transmeti que cap persona ha de molestar ni amenaçar (encara que sigui un familiar o algú de l'escola o algú desconegut) i que, si algú ho fa, ha de demanar ajuda a persones adultes de la seva confiança, que tot el que faci amb les altres persones i conjuntament farà que se solucioni el problema.

ACTIVITAT 2

Podran pintar i retallar la cara amb la qual sentin més afinitat aquest dia. Es posarà en comú el per què. Si hi hagués una cara trista o enfadada es parlarà grupalment dels motius o individualment amb la mestra si fos necessari. S'idearan formes per tractar de solucionar l'enuig o la tristesa (per exemple, si algú se sent trist perquè algú l'ha tractat malament, la persona ha de curar el mal amb alguna cosa que faci sentir millor a la persona que està trista).

Ens podem ajudar de *El Emocionario* (<https://www.palabrasaladas.com/emocionario.html>).

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

Es convocarà a les famílies o persones amb les quals conviuen per treballar l'assumpte de l'abús sexual. La reunió es podrà abordar de la següent manera:

- Fer una xerrada sobre el material treballat a l'aula referida al tema tractat.
- Es podrà treballar en base al material disponible en Internet <https://www.coe.int/en/web/sport/start-to-talk>.
- Aquest material forma part de l'actual Campanya del Consell d'Europa per a la prevenció de l'abús sexual en menors.
- Oferir direccions i centres d'interès per a més informació. Com a idees podrien estar: l'equip directiu de centre, l'orientadora de l'equip, Inspecció Educativa, el personal tècnic de serveis a la comunitat (PTSC) o, fins i tot, aquells dependents de l'Ajuntament o de Serveis Socials.
- Oferir canals de derivació en cas de detecció d'abusos en la seva família.
- El PTSC explicarà el protocol d'actuació existent al centre sobre l'abús sexual. En el cas que no hi hagi un protocol, s'iniciarà el procediment per abordar el tema de manera col·lectiva i elaborar amb el major consens possible un protocol d'actuació propi, ajustat a les peculiaritats del centre.

ACTIVITAT 3: Escenes quotidianes

En un primer moment es parlarà sobre la importància de saber dir NO a les coses que no ens agraden. Posteriorment es representaran escenes de la vida quotidiana en què pensem que es pot violentar alguna persona i es practicarà a dir «no», «no vull» o «no m'agrada». Per exemple, es poden representar les següents escenes o altres que plantegi l'alumnat perquè els hagin passat:

- Una persona a qui la seva germana toca molt les galtes haurà de dir-li: «No m'agrada que em toquis les galtes».
- Un menor al què un adult toca el cap haurà de dir-li: «No m'agrada que em toquin el cap».
- Un nen petit al què volen obligar a fer un petó a un adult a qui no vol, haurà de dir: «No vull fer un petó».

També cal tenir present que quan una altra persona diu «no», cal respectar-la.

ACTIVITAT 4: «No» és «no»

Per a Infantil: S'aprofitarà l'assemblea per dir quines coses no ens agraden que ens facin. Podrà prendre com a referència el conte *Marta no da besos* (<https://www.traficantes.net/libros/marta-no-da-besos>).

Per a Primària:

- Cada menor agafarà la pilota i dirà: «No m'agrada que...».
- Es llançarà una pilota i quan alguna persona se senti envaïda per la pilota dirà fortament «NO ÉS NO». Per practicar es pot començar fent una ronda en què cada menor digui «NO ÉS NO» i passi la pilota. És important un debat de tancament de l'activitat on el o la docent expliqui que les mateixes coses poden ser o no adequades en funció de cada persona, i davant de quines hem de dir «NO» (carícies, petons, accions, paraules...) i explicar-ho (sobretot aquelles que ens facin sentir malament o ens generin qualsevol tipus de dubtes).

Serà convenient treballar prèviament amb el professorat tècnic de serveis a la comunitat (PTSC) i l'orientadora per disposar d'informació sobre les famílies i la possible existència sobre maltractaments o abusos, de cara a enfocar adequadament la reunió amb aquestes famílies i les activitats amb la classe.

ACTIVITAT 5: Confiant

Desenvoluparem activitats per aprendre a detectar quin és l'espai vital de cada persona i com actuar si sentim que ens l'envaeixen. Poden ser les següents:

- Les regles de joc: utilitzarem jocs corporals tals com el d'agafar els dits polzes de les mans. S'explicaran les regles i haurem de fer-los entendre la importància de respectar les normes.
- Per parelles, una persona al davant d'una altra a cada costat de la classe, jugaran al fet que les persones d'una banda s'acosten a les de l'altre costat i quan no volem que s'acostin més haurem de dir: «PARA!».
- Activitats per a treballar a dir «NO». Li anirem fent preguntes perquè pugui practicar dir no (el requisit de totes les respostes serà que hagin de dir no). Per exemple: vull menjar caca, m'agrada que em peguin...
- Jocs de confiança: deixar-se caure al grup perquè et recullin, el pigall...
- Ens inventarem un joc esportiu en grup amb normes en les que hagin d'intervenir la paraula «No» o «Stop».
- Decidirem, de la classe, quin lloc és públic per a tot el grup i quin decideix com a privat cada persona, així abordarem el concepte públic-privat i com respectar els límits.

12. Stop.

El rap del Xas

(La frase «Faig xas i aparec al teu costat» ha sigut extreta de la cançó d'Àlex i Cristina, 1987)

Insults al pati,
marieta, ullerotes, grossa, nan,
faig XAS i APAREC al teu COSTAT.

Crits, burles, rebuigs,
faig XAS i APAREC al teu COSTAT.

Cops, espentes, patacades i arrapades,
faig XAS i APAREC al teu COSTAT.

No hi ha sortida, soledat, temps gelat,
faig XAS i APAREC al teu COSTAT.

Faig XAS, faig XAS, faig XAS, faig XAS.
Jo amb tu, tu amb mi, totes juntes, tots junts, som més.
XASSSSSSS!¹

1. Cantar a ritme de rap.

PER A FER EN FAMÍLIA

Quan anaven a l'escola les persones grans amb les què convius:

- ↳ Es ficaven amb elles? Si és així, què feien per defensar-se?
- ↳ Elles es ficaven amb algú?, quins eren els seus motius?
- ↳ Veien com altres persones es ficaven amb algú?, per què no paraven la situació? Si la paraven, com ho feien?

Anota les seves respostes a l'espai destinat per a això en el material i posa-les en comú amb la teva classe el dia que estableixi la teva profe.

12. Stop.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1: *El rap del Xas*

Per a Infantil. Entre tota la classe farem una pluja d'idees per a establir les normes de l'aula. Es farà a l'assemblea i s'anirà recollint en un paper continu. Després, entre tota la classe anirem veient les normes i les anirem votant, intentant que tothom estigui d'acord amb cadascuna d'elles. Les apuntarem en un altre paper continu a manera de quadre, pintarem el marc per penjar i decorar l'aula.

Farem disfresses com les del rap (proposant que cada persona decideixi la seva disfressa independentment de si és nen, nena o nina). Individualment pensaran en un superpoder que pugui servir per combatre l'agressivitat.

Per a Primària. Es llegirà el rap i s'analitzaran els diferents tipus de violències que hi ha al col·le (insults, patades i cops, ignorar i no deixar jugar, no compartir, trencar el material de classe, interrompre...). Posteriorment es debatrà sobre la millor manera d'enfrontar-se a aquestes violències i les estratègies que podem emprar per defensar-nos o protegir altres persones. És essencial destacar que enfront de la violència i l'assetjament és bàsic i necessari donar una resposta col·lectiva. És molt important treballar la figura de la persona acusetada. L'aula ha de ser un lloc de confiança, poden explicar les coses que veuen i que no els agraden. No és espiar, és tenir cura d'un mateix i dels seus companys i companyes.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ACTIVITAT 2

Per a Infantil. Es podrà fer una llista o dir en veu alta les coses que més ens agraden i les que menys. La finalitat és que siguin conscients que no a tothom li agraden les mateixes coses. Es podrà fer a Mermel en un material suau per poder passar el ninot estant en cercle (es pot utilitzar la mascota que es va fer en la primera proposta de treball). Qui tingui a Mermel haurà de dir coses positives d'una altra persona, fins a dir alguna cosa positiva de cada membre de la classe. S'amagaran per l'aula o fora en un espai obert de l'escola les peces d'un trencaclosques de cinc o sis peces grans amb la colla. Per grups hauran d'anar resolent interrogants per trobar les peces, cada grup n'haurà de trobar una. Quan les tinguin, entre tota la classe muntarem el trencaclosques de la colla.

Per a Primària. Dibuixaran com seria el seu centre educatiu sense violències. Posteriorment aquests dibuixos, realitzats tots en folis mida A4, es tallaran en sis quadrats de la mateixa mida. Hauran de formar un dibuix amb un dels sis quadres en els quals s'ha dividit el seu dibuix i cinc dels dibuixos d'altres persones.

ACTIVITAT 3: Posant música

Entre tota la classe es pot elaborar un rap o un altre tipus de cançó per lluitar contra l'assetjament escolar. També es pot fer servir la lletra de *El rap del Xas*, posar-li música i una coreografia podent fer la lletra més llarga. Per a aquesta activitat es pot comptar amb l'ajuda del o la profe de música. També es pot crear la lletra del rap escrivint cada alumne una frase i ajuntant-les totes. Amb l'ajuda del professorat de literatura convertir en rap un poema d'alguna poetessa coneguda que denunciï en les seves lletres la violència.

ACTIVITAT 4: Contra les violències, actuem!

Es podran representar diferents escenes de violència que es donen a l'escola, analitzar-les, estudiar entre tota la classe possibles solucions a aquestes situacions i tornant a representar-les incorporant en l'escenificació les propostes de resolució que s'han plantejat.

ACTIVITAT 5: Conciliadores al rescat

Es podrà posar en funcionament, cada una o dues setmanes, un equip de dues persones conciliadores a classe que seran les encarregades de vetllar perquè no hi hagi conflictes entre l'alumnat del grup, escoltar si algun company o companya li vol explicar alguna situació de violència que hi hagi viscut i informar el professorat si veu alguna situació violenta. El lloc de conciliació pot anar rotant per totes les persones que integren la classe, de tal manera que a final de curs totes hagin estat conciliadores.

ACTIVITAT 6: Em sento d'allò més bé

- La caixa de les gràcies: en una caixa bonica s'incorporaran els noms de tota la classe. Estarem una estona jugant i gaudint. Quan la mestra indiqui trauran noms de la caixa i tota la classe li donarà les gràcies a la persona que hagi sortit per una cosa positiva que hagi fet.
- El racó de les abraçades: destinarem per consens un racó en el qual tothom pugui anar quan ho necessiti o li vingui de gust de rebre abraçades.
- La bossa de la positivitats: disposarem d'una bossa feta entre totes que sigui molt, molt xula. Cada divendres haurem d'escriure a l'inici del dia i abans de l'assemblea alguna cosa bonica o interessant que ens hagi passat amb una altra persona de l'aula. S'escriu en un paper amb una cara alegre i el nom de la persona. Abans de finalitzar el dia es llegiran els missatges positius per iniciar un bon cap de setmana.

13. Amors.

Els dits dels peus

Mermel descobrí l'amor
a través dels dits dels peus.
Quan està amb una amiga
sembla que pels peus li corrin formigues.
Si alguna cosa gustet li fa,
els dits obri sense parar.

Quan Mermel i Krisca van a abraçar-se,
se li relaxen a tota velocitat.

I si algú li fa tilín
pot volar sense fi.

Els amors són tan variats
com els sabors dels gelats.

PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

Què et va agradar de la teva parella quan vau començar a sortir?,
què és el que t'agrada ara d'ella?

Què és el que més t'agrada de les teves amistats més properes?, i de
les persones amb les quals vius?

13. Amors.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

- ↘ Cada estudiant haurà de preguntar a un membre de la seva família que visqui amb una altra persona què va ser el que li va agradar de la seva parella, quan i com la va conèixer i què li agrada ara. El debat girarà entorn de la idea que les diferències estan en les persones, no en el seu sexe o gènere.
- ↘ El centre podrà posar-se en contacte amb alguna associació de mares i pares LGTBIQ+ perquè alguna família vagi a contar la seva experiència o bé posar-se en contacte amb alguna associació LGTBIQ de la seva zona per demanar assessorament.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

Es llegirà el conte i el debat girarà al voltant de qüestions com les que segueixen:

- ↘ Quins tipus d'amors s'assenyalen en el conte?
- ↘ Tots els amors són igual d'importants?
- ↘ Es pot viure sense estimar a ningú i sense que t'estimin?
- ↘ Es poden casar persones del mateix sexe? Això és igual en tots els països del món?
- ↘ Podran tenir fills, filles i fillos?
- ↘ Qui serà més feliç, una parella formada per una dona i un home, o una formada per dues noies o dos nois? Per què?
- ↘ És necessari tenir parella per a ser feliç?
- ↘ Per què hi ha persones que decideixen no tenir parella? Desmuntar la idea que una persona sola és una persona "soltera" en l'accepció de falta d'amor, en funció de l'anomenat «amor romàntic», que a vegades fa molt mal. Caldrà parlar sobre la legitimitat de tots els afectes i de com l'afecte de parella és un més entre tants.

Partint dels interrogants anteriors es podran analitzar què fa que una parella o família es portin millor o pitjor... perquè puguin interioritzar que els factors que fan que una parella o família sigui més feliç no depèn de qui la formin o quina és la seva orientació sexual, sinó del respecte que es tinguin, de la llibertat que tinguin per a explicar-se coses, del que riguin, que facin coses juntes, que l'ambient sigui agradable...

Ha de quedar clar que no cal insultar a les persones perquè volen a una dona o a un home, o a més d'una persona alhora. És important que associïn que termes que probablement escolten o fins i tot utilitzin, com «marieta» o «gallimarsot», poden resultar ofensius.

Animem a realitzar preguntes sobre contes tradicionals i canviant els seus finals:

- ↘ Què passaria si a la Bella Dorment no la besés el príncep estant adormida? Per què això no està bé?
- ↘ Què passaria si l'Aladí s'enamorés d'un príncep?
- ↘ Què passaria si a Bella no la tanqués la Bèstia i pogués ser lliure?
- ↘ Què passaria si la Ventafocs decidís no fer-se núvia d'un senyor que no recorda ni la seva cara?
- ↘ Què passaria si alguna princesa coneguda no tingués nuvi o tingués una núvia?

ACTIVITAT 2

Podran dibuixar en la fitxa el peu tal com se l'imaginin i decidir quin és el tipus d'afecte més important en la seva opinió.

ACTIVITAT 3

Es poden caracteritzar del dit del peu que triïn o del que sent el peu amb cada afecte i una tarda escenificar el conte, tal com està o amb les variacions que decideixi la classe. Si hi hagués algunes noces, és important que siguin civils, ja que és l'única manera de contemplar totes les possibles unions legalitzades. Si fos necessari i en funció de l'alumnat, podem fer l'activitat amb altres parts del cos.

14. Som família.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 1

La mestra llegirà el conte i plantejarà les següents qüestions:

- ↘ Què és una família?
- ↘ Què fariem si no tinguéssim família?
- ↘ Amb quina família es quedarien del conte i per què?
- ↘ Com es sentiríeu si visquéssiu amb dues mares? I amb dos pares? I en un centre de menors? I amb un pare i una mare? I vivint sol amb la seva àvia?
- ↘ Quina família pensen que soluciona millor els seus problemes de la vida diària? Per què?
- ↘ Quina família és més feliç? Per què?

És important que la mestra al·ludeixi a que l'important d'una família és que es vulguin i es respectin, i que les tasques de cura i d'afecte les pot fer qualsevol persona.

14. Som família.

PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

Dibuixa a la teva família.

14. Som família.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR A CLASSE

ACTIVITAT 2

Cada menor retallarà la família que més li agradi o amb les que més s'identifiqui i l'enganxarà al poble final.

ACTIVITAT 3

↘ Es col·locarà el paper continu a la paret. Cada menor va dient amb qui viu i en un paper continu es van dibuixant els models de família que vagin dient. La persona que porti la sessió podrà incloure models de família que no hagin aparegut en la posada en comú. Al final de la sessió es pot posar el paper a terra i es deixarà que el pintin. Es podrà exposar a l'aula o en un passadís del centre.

↘ Es divideix la classe en cinc grups i s'adjudiquen papers (família amb pare-mare, pare-pare, mare-mare, un únic pare, una única mare amb un o més fillos, reconstituïda, un centre de menors o altres possibilitats). Cada grup ha de preparar una escena de la vida diària (menjar, dur a l'escola, lavabo, son, cura en malaltia...). Es representaran les escenes fent èmfasi en que totes les famílies poden complir les funcions bàsiques.

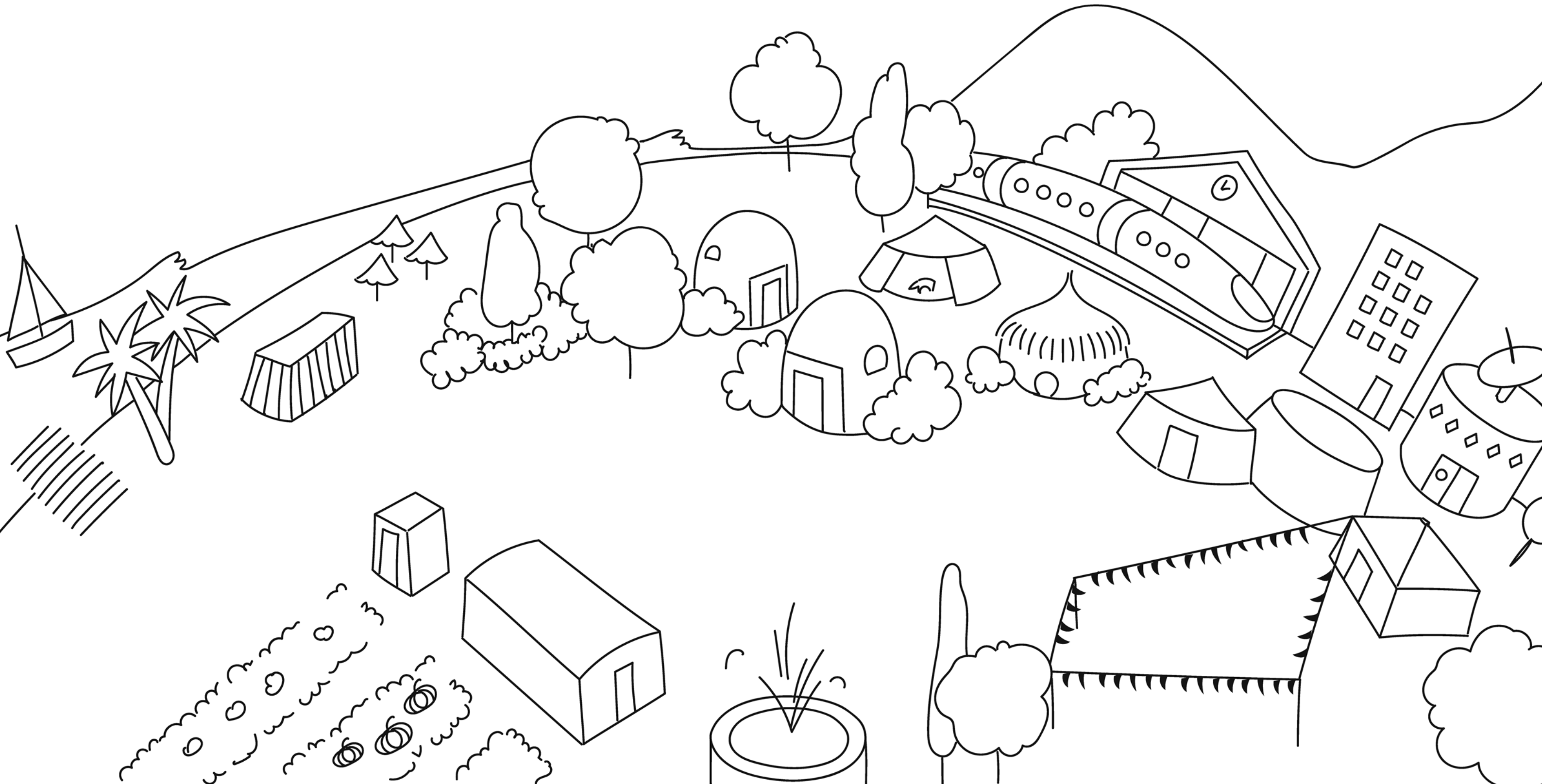
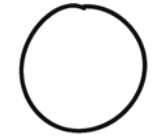
Es recomana que, en lloc de celebrar el dia de la mare o del pare, s'instauri en el centre la celebració del 15 de maig, Dia Internacional de les Famílies.

ORIENTACIONS PER A TREBALLAR EN FAMÍLIA

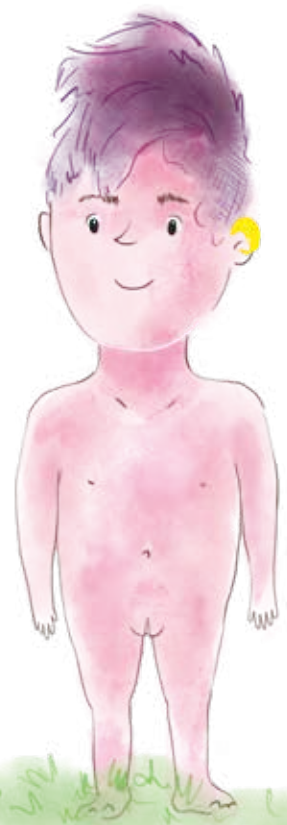
Es dibuixarà una família. Amb tots els dibuixos es pot elaborar un llibre viatger. Cada família reomplirà una fitxa amb fotos, poesies, contes, cançons...

El poble de Mermel.

Mebe

Piga

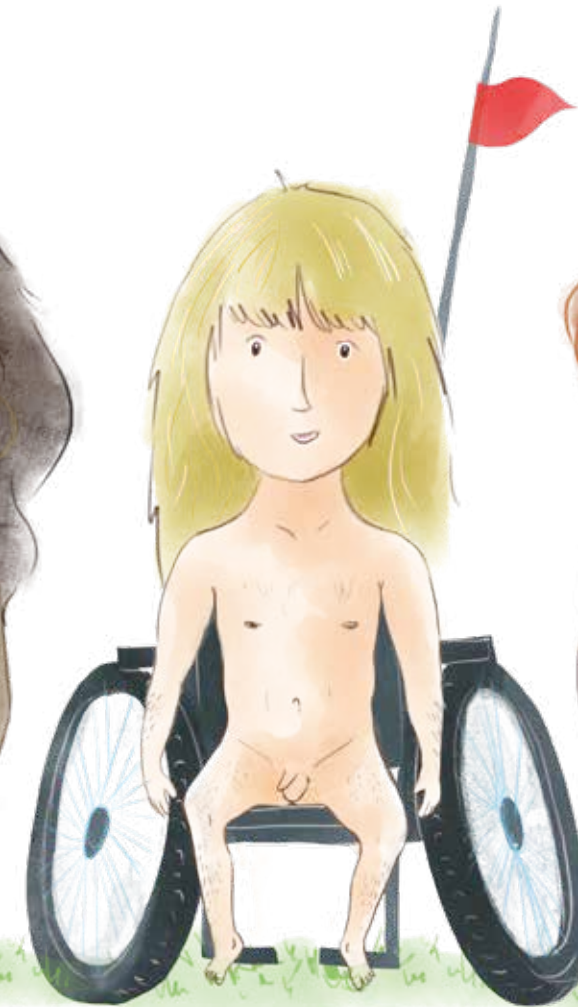
Kriscar

Mermel

Fer

Pitu

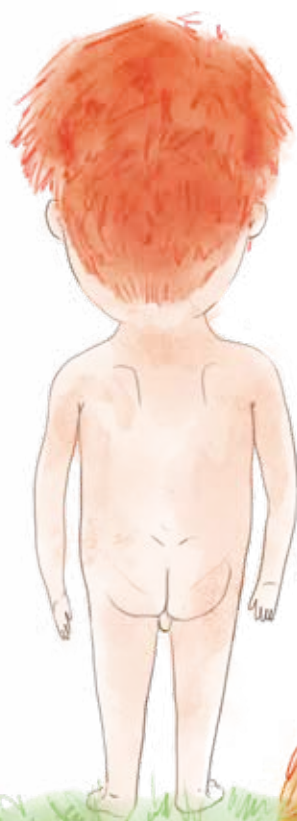

Polchi

Mebe

Piga

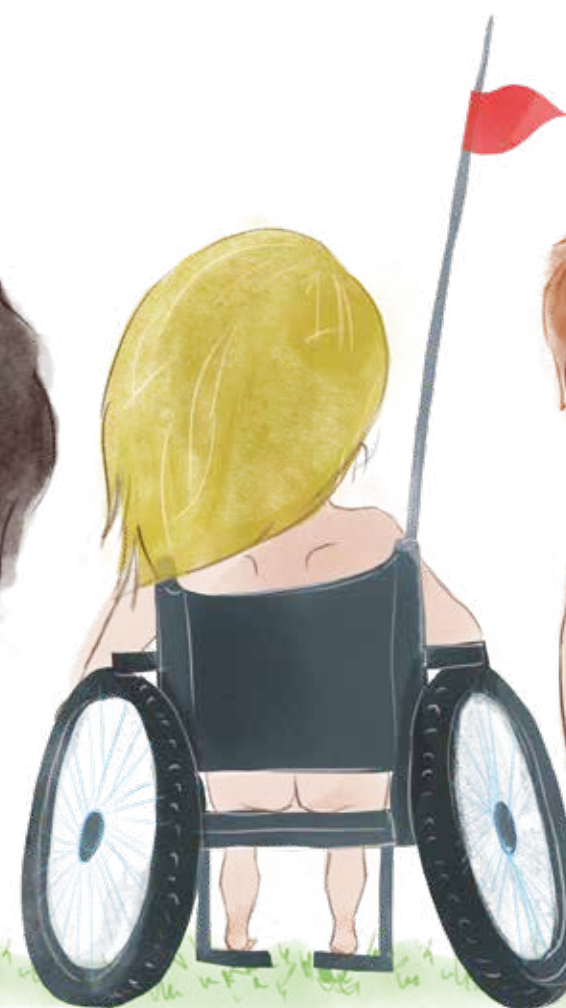
Kriscar

Mermel

Fer

Pitu

Polchi

El món rar de Mermel

Propostes didàctiques per abordar les diversitats i dissidències en Infantil i Primària.

